

PROJECTE ESCOLA XXI

MEMÒRIA CURS 2015-16

re
SITUA'T

Amb la col·laboració de:

Dipsalut

Organisme de Salut Pública
de la **Diputació de Girona**

Generalitat de Catalunya
**Departament
d'Ensenyament**

INDEX

1. DESCRIPCIÓ DE L'ENTITAT

2. DESCRIPCIÓ DE L'ACTUACIÓ

ESCOLA DE VILA-ROJA

3. ANÀLISI DEL RESULTATS

3.1 DESCRIPCIÓ DELS USUARIS

3.2 ANÀLISI DE LA PARTICIPACIÓ AL PROJECTE

3.3 ANÀLISI DELS RESULTATS SEGONS ELS OBJECTIUS

4. INTERVECIÓ REALITZADES, ANÀLISI CLÍNICA

4.1 EDUCACIÓ INFANTIL

4.2 CICLE INICIAL

4.3 CICLE MITJÀ

4.4 CICLE SUPERIOR

ESCOLA FONT DE LA PÓLVORA

3. ANÀLISI DEL RESULTATS

3.1 DESCRIPCIÓ DELS USUARIS

3.2 ANÀLISI DE LA PARTICIPACIÓ AL PROJECTE

3.3 ANÀLISI DELS RESULTATS SEGONS ELS OBJECTIUS

4. INTERVECIÓ REALITZADES, ANÀLISI CLÍNICA

4.1 EDUCACIÓ INFANTIL

4.2 CICLE INICIAL

4.3 CICLE MITJÀ

4.4 CICLE SUPERIOR

PROPOSTES I VALORACIÓ FINAL

5. PROPOSTES REALITZADES

6. VALORACIÓ

1. DESCRIPCIÓ DE L'ENTITAT

L'associació **ReSituat** és una associació creada el maig de 2012 per un grup de professionals de la psicologia, amb l'objectiu de promoure i desenvolupar iniciatives psicoterapèutiques i fer-les arribar a les persones que més ho necessiten i no en tenen accés. Tal com s'estipula en els seus estatuts, l'associació desenvolupa una labor de caràcter social i terapèutica. Els fins de l'Associació són:

- Aprofundir en l'atenció integral de les persones mitjançant el treball psicoterapèutic en les diferents àrees de la societat i en les diferents fases evolutives de les persones.
- La promoció i el desenvolupament d'iniciatives psicoterapèutiques en l'àmbit social, clínic i/o educatiu.
- Millorar la predisposició a l'aprenentatge en la població infanto-juvenil per tal de millorar les seves oportunitats en el món laboral i afavorir la cohesió social.

Pel compliment del seu objecte i finalitat l'associació es serveix de tots els instruments necessaris i realitza activitats com:

- Realització i gestió de projectes d'intervenció psicoterapèutica en l'àmbit educatiu, clínic i/o social
- Formació de grups de treball i investigació per la millora de l'atenció psicoterapèutica a les persones
- Gestionar i promoure conferències i difondre publicacions d'estudis
- d'altres activitats que estimi convenientes.

FITXA TÈCNICA

Nom de l'entitat	Associació <i>ReSituat</i>
NIF de l'entitat	G-55139448
President	Roger Buxarrais Molins
Secretària	Catalina Mayans Tur
Mail de la persona responsable	associacio.resituat@gmail.com
Domicili	C/ Mestral, 5 B
Municipi	Sant Jordi Desvalls
Codi Postal	17464
Telèfons	678 404 982 / 639 830 553

2. DESCRIPCIÓ DE L'ACTUACIÓ

L'estratificació social és un dels factors, tal i com evidencien diversos estudis -entre els quals podem destacar la teoria SOC-, que influeixen en el desenvolupament personal i escolar dels alumnes. Cal destacar també, la importància d'altres aspectes en la construcció de la personalitat i dels seus posteriors hàbits, com són el lloc ocupat dins l'estructura familiar (en tant primer nucli socialitzador) i el lloc respecte els elements d'ordre social (grup d'amistats, escola, casal,...).

En situacions d'exclusió social o de marginació d'una zona en concret, es crea una situació en els seus habitants d'estancament i passivitat que sovint deixa a les famílies sense les habilitats necessàries per a què aquest procés esdevingui proactiu, creant severes traves a l'escola i la seva funció educativa (en el sentit de transmissora no sols de coneixements sinó també de valors, hàbits, normes, etc). La majoria dels alumnes i les famílies d'aquestes escoles es troben marcats pels efectes de l'imaginari social (constructe social que es crea sobre determinats grups socials), que els afecta de manera particular i els arrossega cap a un destí marginal on hi cohabiten amb més facilitat els problemes derivats de la salut tant clínica com, sobretot, social.

És en aquest sentit que l'escola, a part d'exercir la seva funció de transmissió de coneixements i competències, per trobar-se cada dia confrontats amb els conflictes que es deriven d'aquesta realitat social que afecta, com ja hem dit, a la dimensió personal i/o acadèmica, esdevé sovint l'únic vincle que tenen els alumnes amb una societat que senten llunyana i exerceix de pont per a trobar una via de sortida a l'exclusió social a la que es veuen avocats com a col·lectiu.

La majoria dels alumnes de les escoles de Vila-roja i Font de la Pólvora es troben amb un destí esbiaixat per l'exclusió social i la marginació, discurs del que són objecte en major o menor grau les seves famílies i el propi col·lectiu, amb efectes paradoxals.

El projecte **ESCOLA XXI** és un projecte d'acció i intervenció psicosocial dins l'àmbit educatiu per lluitar contra l'exclusió social en el que es pretén realitzar un treball de tractament i prevenció en tots els àmbits que intervenen en l'adquisició d'hàbits saludables i aprenentatges per part dels alumnes i que, en situacions de risc d'exclusió social, dificulten el seu desenvolupament.

En aquest projecte l'espai que s'ofereix és concebut com un espai d'elaboració per alumnes, professors i famílies amb l'objectiu de que tots ells puguin treballar les pròpies dificultats, les inseguretats, les pors,... per aconseguir vèncer l'estigma social existent i afavorir, així, els passos necessaris per enfrontar-se a la realitat marginal.

El projecte s'ha dut a terme a l'escola de Vila-roja de Girona des del curs 2012/13 fins l'actualitat i enguany, el curs 2015-16 s'ha continuat a l'escola de Font de la Pólvora, degut al seu alt índex d'alumnes en risc d'exclusió social i per petició expressa del Departament D'Educació. Enguany, amb la participació del Departament, el projecte ha passat a formar part de les accions integrades a l'escola a nivell institucional, fet que ha propiciat en una implicació en el procés de derivació per part de l'EAP de l'escola a través d'un formulari de demanda per part dels docents a les activitats del projecte.

OBJECTIUS

El projecte rau en oferir a l'escola un espai d'anàlisi i intervenció continuada per donar resposta a les diferents problemàtiques que cohabiten en la quotidianitat de l'escola, tant en l'àmbit professional del cos docent com en l'àmbit social i acadèmic dels alumnes i les seves famílies, i en reorientar el lloc que el centre ocupa envers aquestes.

L'objectiu principal del projecte és el tractament i la prevenció de l'exclusió social dels alumnes de les escoles de Vila-roja i Font de la Pólvara, així com de les seves famílies, afavorint un discurs que ajudi a aquest col·lectiu a poder vèncer l'estigma existent vers el seu avenir social i laboral. La seva realitat social i personal fa que moltes vegades es trobin en situacions insalubres i els allunya cada vegada més de la normalitat. La finalitat seria, doncs, que el marc escolar esdevingui un context més ampli que obri noves vies i possibilitats als alumnes, no tant administrant coneixements, sinó fomentant l'interès pel món que els envolta i descobrint capacitats i possibilitats que, per les condicions socioambientals en les que viuen, els és difícils descobrir. Es tracta, doncs, d'afavorir una veu analítica respecte aquesta vivència d'exclusió social i aprofitar la dimensió cultural en la cohesió social del barri, per tal de realitzar un treball, sobre la relació entre aquesta dimensió i la ocupabilitat dins la societat, amb la intenció que aquest precipiti en la creença dels alumnes en un millor avenir, relacionat amb un desig propi i una major confiança per a lluitar per aconseguir-ho. Per tant, una veu crítica raonada, un major rendiment acadèmic global i una major integració social serien conseqüències directes de l'aplicació d'aquest objectiu.

Els objectius del projecte es poden integrar en 3 àmbits que resumim a continuació amb els indicadors corresponents:

En l'àmbit dels alumnes

Afavorir l'interès dels alumnes pels aprenentatges, promoure la cooperació i la superació personal, acompanyar en la resolució de conflictes i treballar a nivell psicoterapèutic les dificultats personals dels alumnes vers l'aprenentatge i les relacions personals (dispersió, angoixa, falta d'atenció, conflictes emocionals,...)

En l'àmbit dels docents

Afavorir en la comprensió dels diferents elements que intervenen en la pràctica educativa, treballar l'auto concepte i les expectatives personals i professionals vers el grup classe i l'escola mateix, treballar les frustracions, impotències i inquietuds personals, treballar la construcció dels diferents discursos referents als alumnes per afavorir-ne la comprensió i dotar als mestres d'eines per poder inserir en la seva tasca docent i en la salut dels seus alumnes.

En l'àmbit familiar

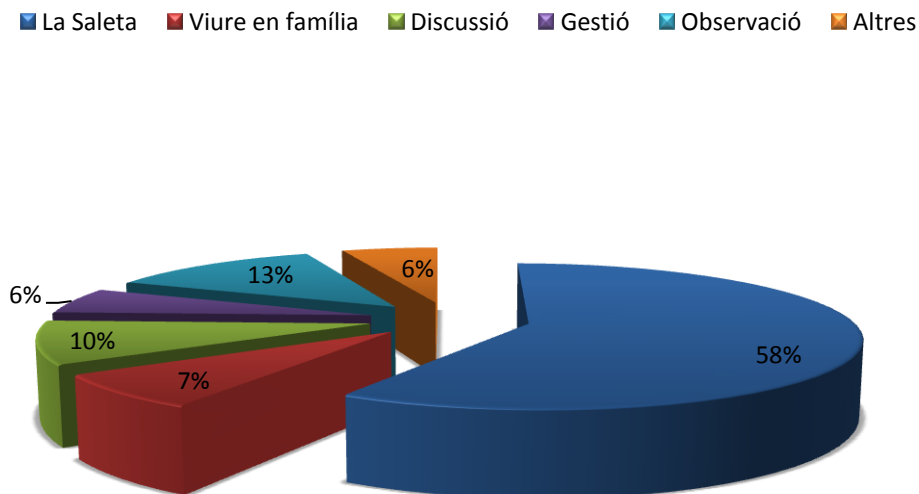
Establir un vincle professional per a afavorir una mirada diferent de les famílies vers les seves problemàtiques, treballar els aspectes referents a l'evolució personal dels seus fills i/o de les diferents situacions familiars o socials i afavorir la comprensió de les seves simptomatologies per a

que les famílies puguin sentir-se capaces d'enfrontar-s'hi per se. L'acompanyament es realitza a través d'activitats individualitzades, observacions a l'aula i sessions de grup en els tres àmbits (famílies, alumnes i docents).

DISTRIBUCIÓ DE L'ACTUACIÓ

El projecte s'ha realitzat en horari escolar amb una dedicació mitjana de 20,62 hores setmanals durant el present curs amb un total de 782 hores, repartides de la següent manera:

GRÀFICA DE DISTRIBUCIÓ DE LES HORES DEL PROJECTE

Descripció dels diferent àmbits:

- Espai "La Saleta": En l'àmbit dels alumnes hi trobem, bàsicament, atenció directa individualitzada per a tractar les diferents problemàtiques detectades per part de les famílies i/o els docents, havent sigut valorats abans pel professional de l'EAP de cada escola. Es realitzen sessions de 50 minuts on es posen damunt la taula les vivències personals i es presenta un nou punt de vista per afavorir un anàlisi més acurat de la problemàtica en primera persona. Aquesta activitat es realitza mitjançant el joc simbòlic i el discurs subjectiu dependent de l'edat dels participants.

- Espais de discussió: En l'àmbit dels docents trobem atenció individualitzada i sessions grupals per tractar les problemàtiques associades a les aules i la seva posició com a docents, així com estudiar les diferents respostes. Existeix una hora a la setmana reservada a aquesta finalitat i s'aprofiten, ocasionalment, els espais dedicats a cicles. Tanmateix, en aquest espai també trobem sessions de coordinació dels alumnes que assisteixen a "La Saleta" per a escoltar el relat del docent, afegir informació rellevant de cada cas i tractar les dificultats amb les que es troben alhora d'enfrontar-se a la simptomatologia dels alumnes.
- Espai "Viure en família": En l'àmbit de les famílies trobem espais oberts individuals o en grup per a parlar de la seva quotidianitat i donar eines per a resoldre conflictes i obrir el ventall de raonaments sobre la seva realitat. Aquest espai utilitza, d'entrada, les problemàtiques dels fills per articular, la primera consulta amb les demandes de les pròpies de la seva situació particular.
- Gestió: Recull de les dades psicosocials dels alumnes, transcripcions de les activitats i generació de material per a les mateixes. Elaboració d'horaris i modificacions, planificació dels objectius i conclusions de cada alumne i grup/classe, anàlisi, interpretació i actuacions sobre la simptomatologia dels alumnes i les seves famílies i estudi continu de la seva fiabilitat i viabilitat, així com la generació de propostes de millora.
- Espais d'observació: En els àmbits dels alumnes i els docents es realitzen observacions a l'aula i al pati per a detectar aquelles problemàtiques que incideixen negativament en l'autoconcepte dels alumnes i en la relació amb els demés. També es fa un anàlisi i interpretació del grup i la posició que els alumnes adopten sobre el mateix. Donar informació als docents sobre les observacions realitzades dels seus alumnes i de la relació entre ells i amb ells. Sessions de supervisió / grups de treball per cicles per aprofundir en la tasca educativa, fer discurs sobre els alumnes i plantejar qüestions metodològiques per afavorir l'èxit psicosocial dels alumnes i les seves famílies.
- Altres: intervencions a l'espai de lleure (esmorzar) amb els docents sobre informació rellevant i actual referent als alumnes que realitzen les activitats, esdeveniments importants que marquen la seva quotidianitat laboral, observació de les dinàmiques entre els docents, observació de l'esbarjo dels alumnes d'educació infantil. Realització d'activitats puntuals amb alumnes i docents en l'espai lúdic comú.

ESCOLA DE VILA-ROJA

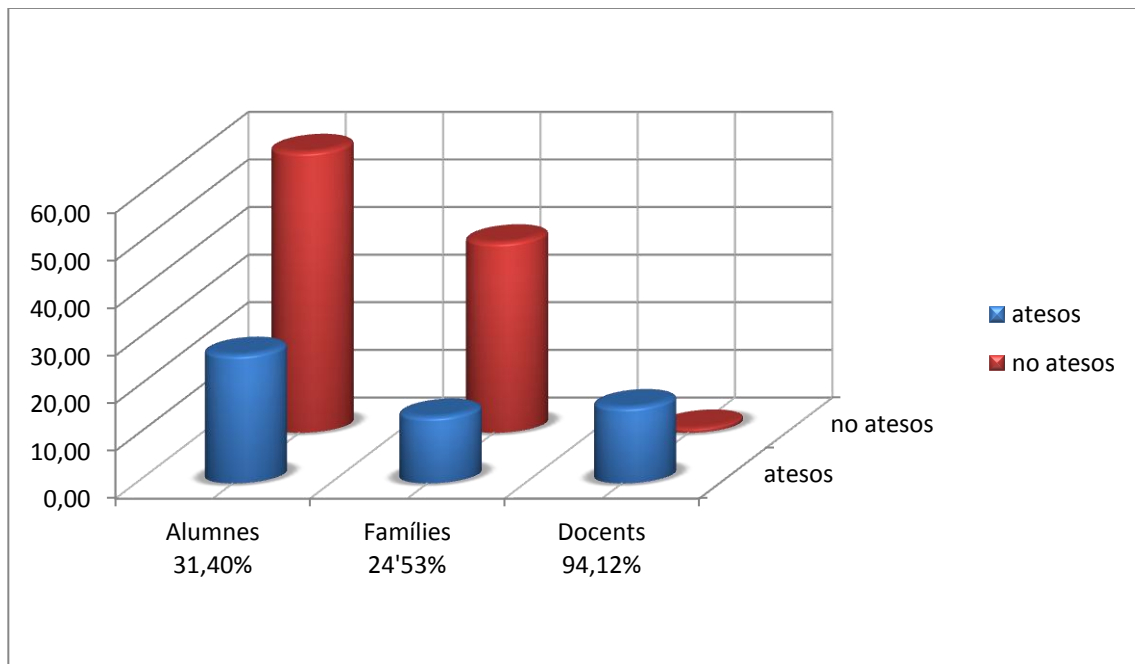
3. ANÀLISI DE RESULTATS

3.1 DESCRIPCIÓ DELS USUARIS

L'escola de vila Roja és una escola d'una línia que ha atès enguany 86 alumnes i 52 famílies. Per tal de poder desenvolupar la seva tasca compta amb un equip de 17 docents.

El projecte *Escola XXI* ha atès individualment un total de 57 persones el curs 15-16 (27 alumnes, 14 famílies i 16 docents). A la següent gràfica es pot observar la proporció en funció del total de persones de cada àmbit de les persones ateses de forma directe.

% D'ATENCIÓ DIRECTE SEGONS ÀMBIT

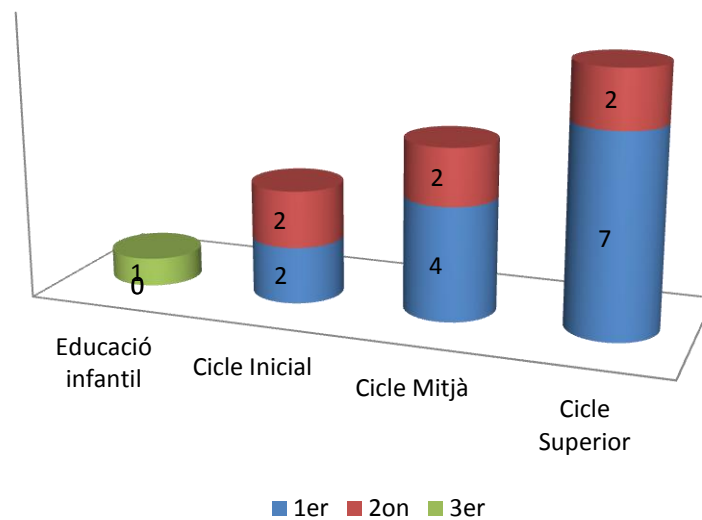

A) ELS ALUMNES

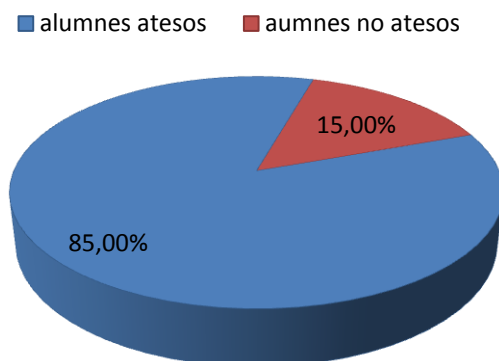
Les dades que es presenten a continuació són referents als alumnes relatius al servei, ja sigui per demanda de tercers o per atenció realitzada.

DEMANDA AL SERVEI D'ATENCIÓ INDIVIDUALITZADA D'ALUMNES PER PART DE L'ESCOLA

Les demandes per assistir al servei ofert pel projecte ESCOLA XXI han estat superiors al servei que s'ha pogut oferir durant el curs. No obstant, per poder atendre la totalitat dels alumnes que s'han derivat, s'han atès amb diferents periodicitats segons la gravetat de les simptomatologies inicials i l'evolució de les mateixes. Enguany hi ha hagut 20 demandes al servei de les quals s'han pogut atendre 17. Aquestes demandes han estat repartides de la següent manera per cicles:

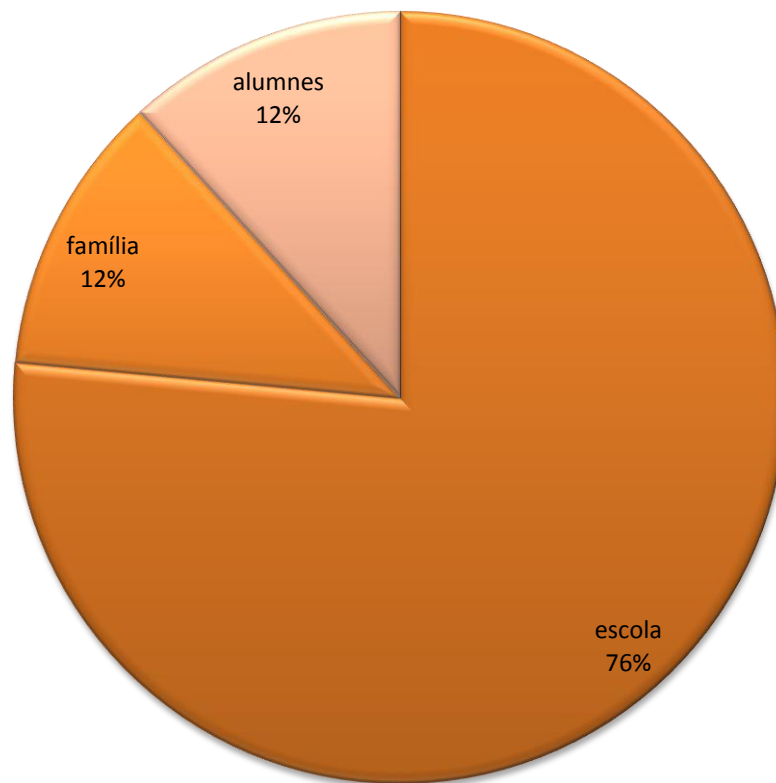

PERCENTATGE D'ATENCIÓ DELS ALUMNES RESPECTE LA DEMANDA REALITZADA

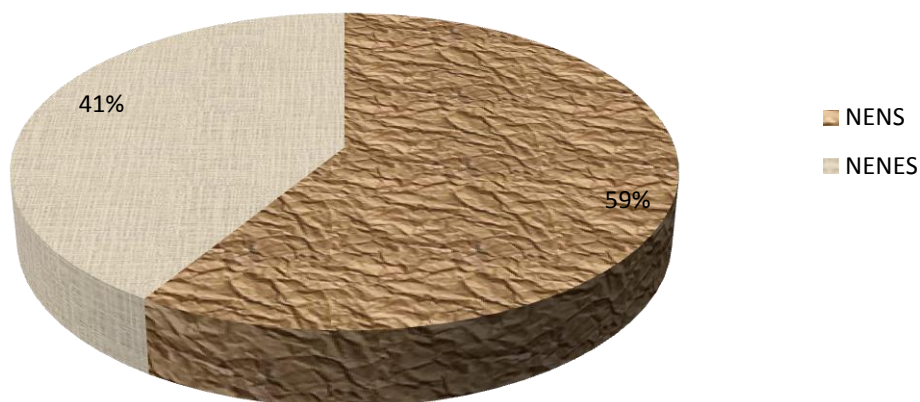
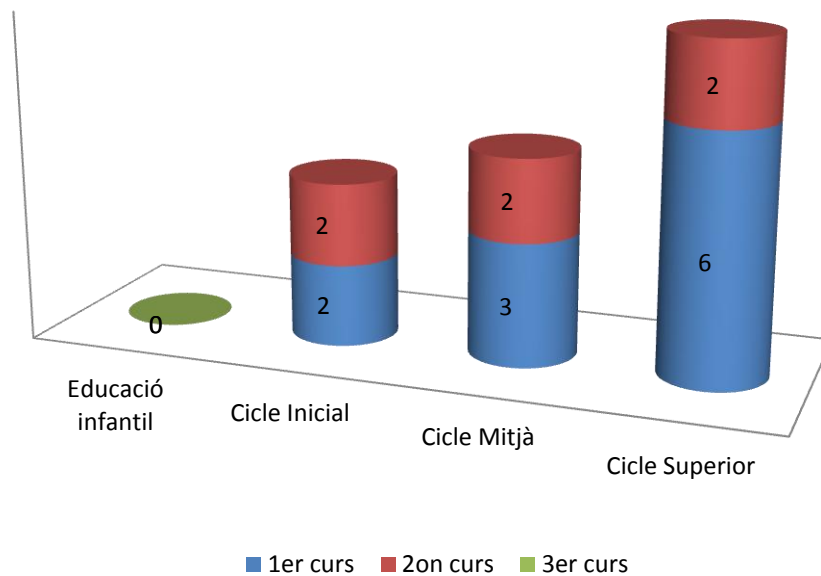
PROCEDÈNCIA DE LES DEMANDES DELS ALUMNES ATEOSOS INDIVIDUALMENT

Enguany, des de l'escola, s'ha pogut observar una creixent demanda per atendre alumnes al projecte, enfront de les demandes de les pròpies famílies, així com dels mateixos alumnes. Com ja va succeir el curs anterior, els alumnes d'últim curs no s'han hagut d'amagar al assistir al servei i, a més a més, ho han pogut dir amb tranquil·litat i obertament als seus companys, fet que posa de manifest la normalitat de la figura del psicòleg entre els alumnes. Aquestes dades es mostren a la següent gràfica:

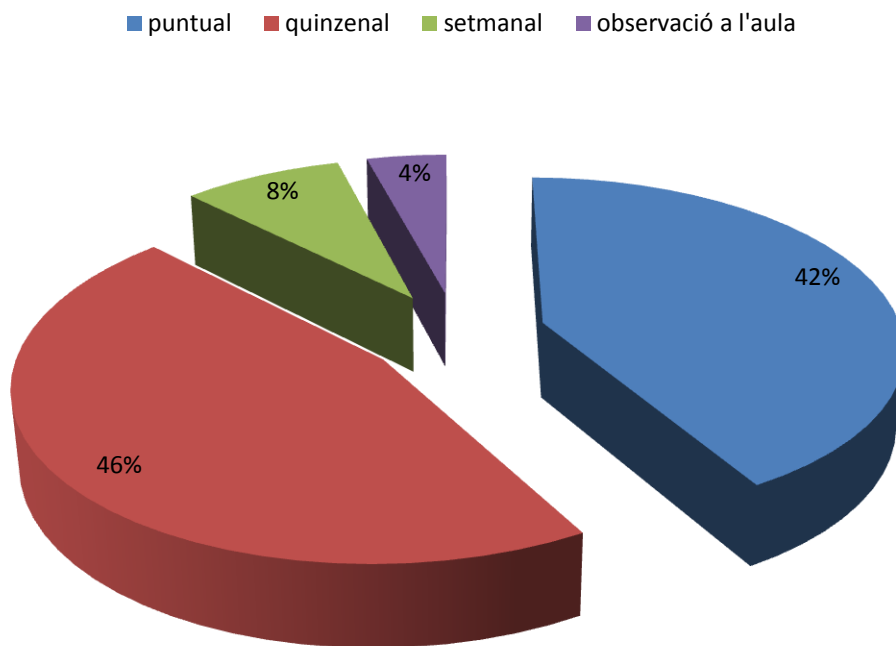
PROCEDÈNCIA PER CURS I SEXE DELS ALUMNES ATEOS INDIVIDUALMENT AL SERVEI

Enguany trobem una alta participació dels alumnes de cicle superior enfront dels demés cicles. En els altres cicles trobem una certa estabilitat en la procedència dels alumnes atesos així com el sexe. Tanmateix, la no atenció d'alumnes d'educació infantil posa de manifest la possible incidència dels grups de treball que s'han realitzat a cicle infantil per a poder sublimar millor les simptomatologies dels alumnes.

TIPUS D'ATENCIÓ REALITZADA

L'atenció dels alumnes ha estat de manera individual amb una periodicitat setmanal, quinzenal o puntual i, en els casos on no era possible l'atenció individualitzada, per ser massa petits o per reticències familiars, s'ha fet observació a l'aula i a l'hora d'esbarjo. Enguany, per poder atendre totes les demandes al servei, s'han hagut de realitzar més atencions de tipus quinzenal. Cal puntualitzar que, en l'apartat d'atenció puntual, s'han afegit els usuaris del taller de 6è (12), al ser una sessió de 2 hores amb el grup.

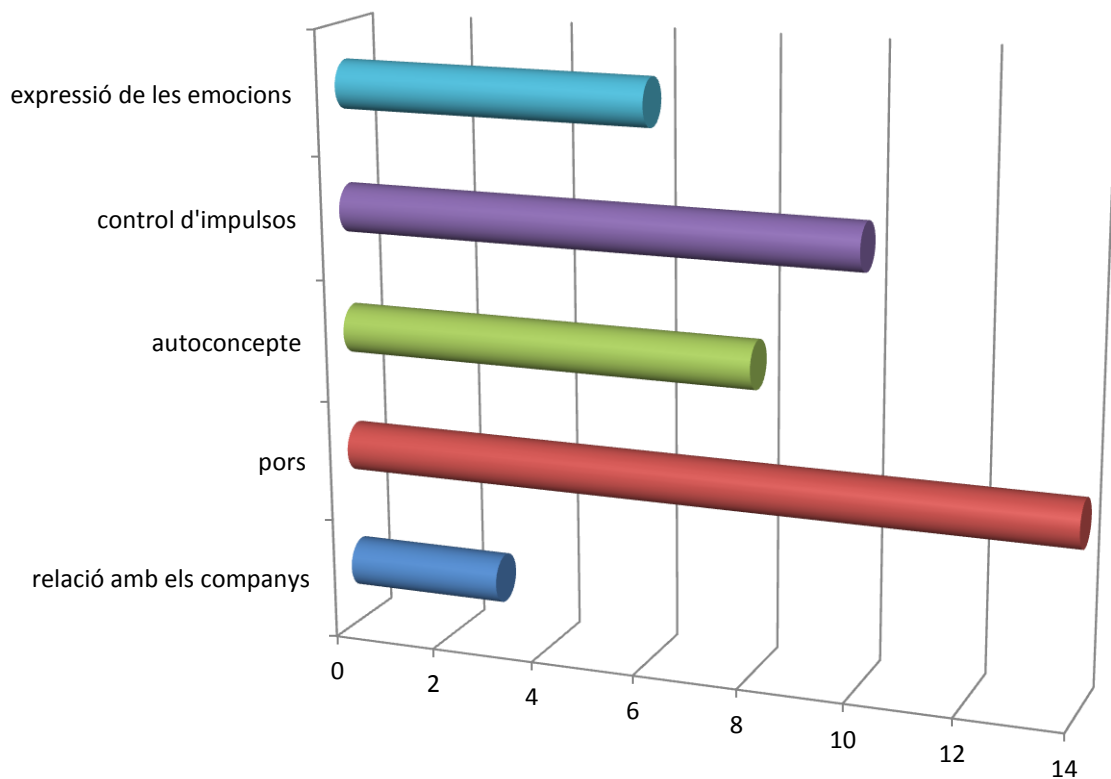
MOTIUS DE CONSULTA PER CURS ACADÈMIC

Els motius de consulta mostrats en la següent taula corresponen a les demandes d'atenció individual realitzades pels docents de l'escola, les famílies o els propis alumnes realitzades durant el present curs. Aquesta primera consulta pot coincidir o no amb la simptomatologia observada en el procés d'orientació diagnòstica i/o tractament.

	Cicle infantil			Cicle inicial		Cicle Mitjà		Cicle Superior		TOTAL
	P3	P4	P5	1r	2n	3r	4rt	5è	6è	
Altres				2	1					3
Comunicació i relació				2	2	2	1	6	1	14
Falta d'interès pels aprenentatges				2		2	1	5	1	11
Desenvolupament cognitiu				2		2		2		6
Atenció /dispersió				2	1	2	1	5		11
Desenvolupament emocional				2	2	3	1	6	2	16
Aspectes criança				2	1	2	1	5	2	13
Conducta				2	2		1	3	1	9
TOTAL				16	9	13	6	32	7	83

DEMANDES DELS ALUMNES

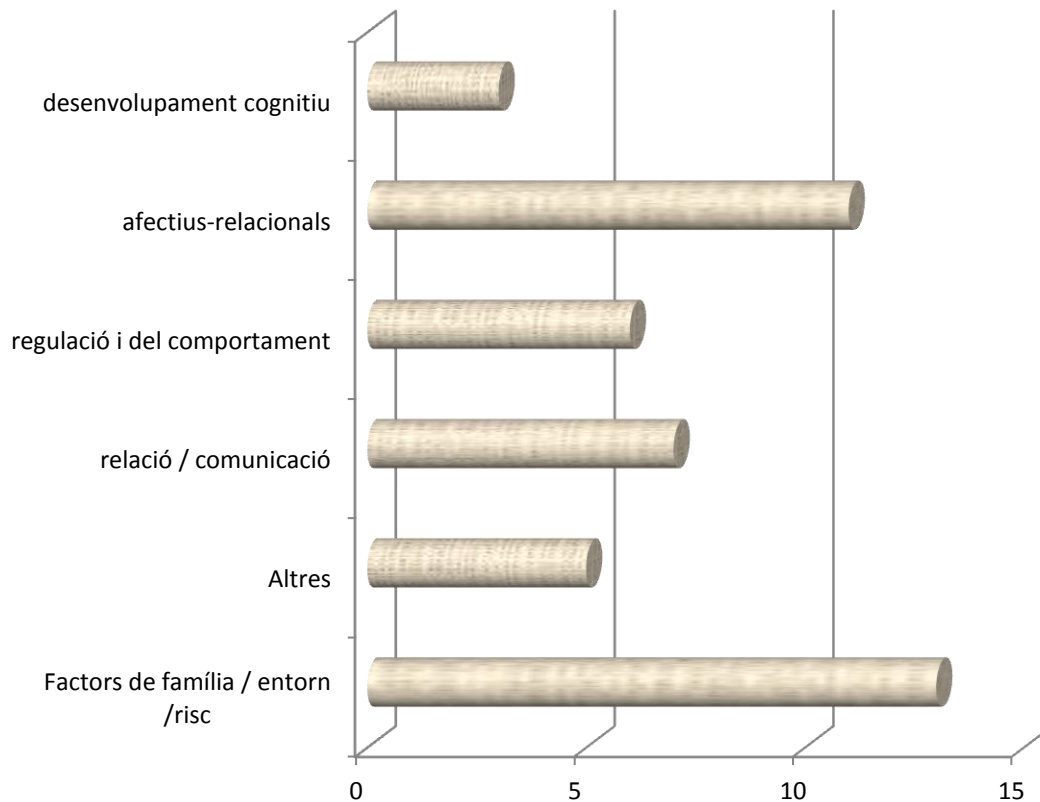
Per valorar les demandes dels alumnes, es dóna la consigna als mestres que expliquin als alumnes quines dificultats observaven en ells i que es presenti l'espai com un lloc on poder-ho expressar i treballar. Una vegada a l'espai es pregunta a cada alumne qui li ha dit que vingui i perquè, per a poder treballar amb la seva subjectivitat respecte la visió de l'altre sobre ell i, així, construir una demanda amb cada alumne. Tot i que amb alguns acostuma a ser molt concreta, amb la majoria es realitza un treball d'acompanyament on van apareixent les pròpies demandes en forma de preguntes. Tanmateix cada cas pot tenir més d'un motiu de consulta ja que molts estan íntimament relacionats. La següent gràfica mostra les demandes dels propis alumnes, ja sigui de forma directa o indirecta.

PROBLEMES IDENTIFICATS EN ELS ALUMNES

Tot i la tendència a realitzar hipòtesis diagnòstiques, en aquest apartat només es farà un recull orientatiu de les àrees en les que s'ha observat que existeixen algunes dificultats en els alumnes. Aquestes dificultats detectades es poden agrupar de la següent manera:

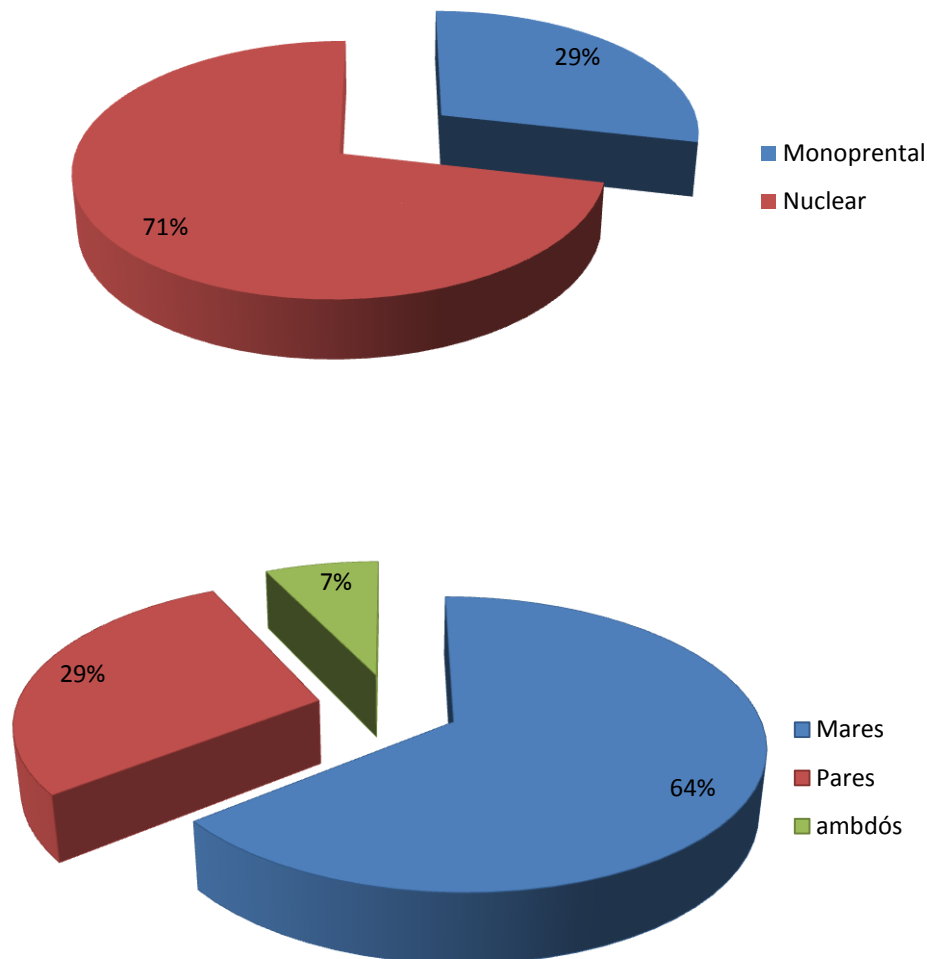

B) LES FAMÍLIES

Les dades presentades a continuació són sobre les famílies dels alumnes atesos que, a la vegada, han estat ateses al servei, ja sigui per a fer un seguiment dels seus fills o per problemàtiques personals. De les 14 famílies ateses durant el curs, només 1 s'ha atès sense atendre el seu fill.

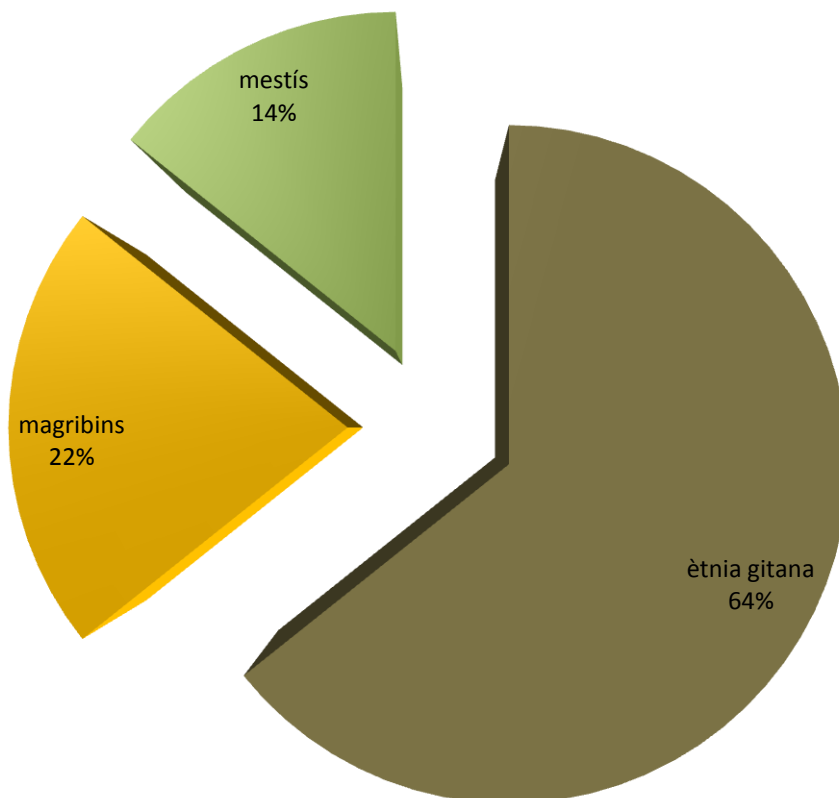
TIPUS DE FAMÍLIES I DISTRIBUCIÓ PER SEXES

Tot i haver-hi una gran majoria de famílies nuclears per sobre de les monoparentals, s'observa una presència al servei, i una demanda vers els seus fills, més accentuada de les mares que dels pares. En aquest sentit sembla haver-hi una certa estabilitat en aquestes dades a nivell històric del projecte.

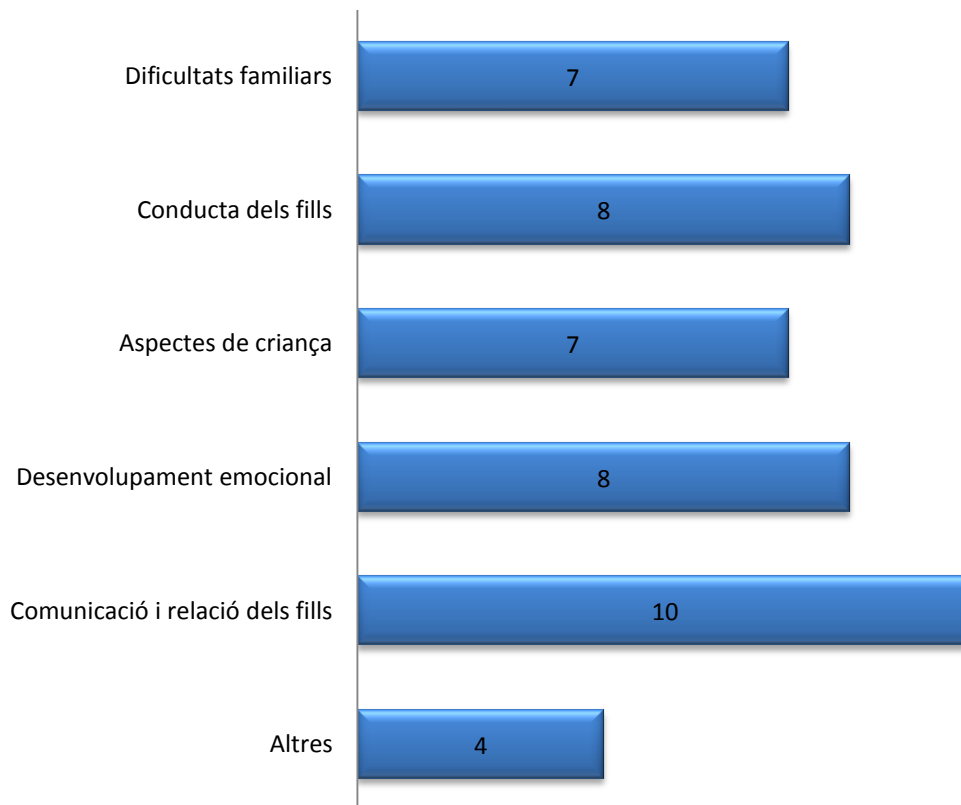
PROCEDÈNCIA ÈTNICA DE LES FAMÍLIES DELS ALUMNES ASESOS

A l'escola de Vila-roja hi conflueixen alumnes procedents de diferents cultures i ètnies d'entre les quals hi trobem en major proporció l'ètnia gitana i magribina. Com que també hi ha casos on el pare és magribí i la mare autòctona, s'ha fet una classificació de mestís per encabir-los. En la següent gràfica es representa la procedència ètnica de les famílies dels alumnes que han estat atesos pel servei.

MOTIUS DE CONSULTA DE LES FAMÍLIES

Els motius de consulta de les famílies s'originen en la trobada inicial abans que es comenci a atendre l'alumne. Aquests motius de consulta acostumen a estar lligades a la demanda respecte el seu fill. Generalment existeix una queixa vers el símptoma del fill i una verbalització de falta de recursos per a enfrontar-s'hi. Dins de les múltiples demandes dels pares trobem que no existeix una per a cada cas, sinó una consulta amb múltiples motius. A la següent taula s'han agrupat els motius de consulta de les famílies ateses.

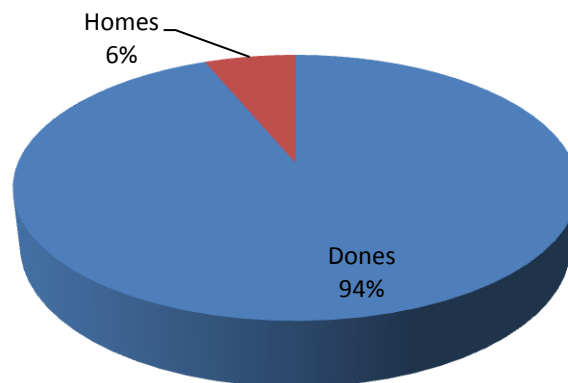

C) ELS DOCENTS

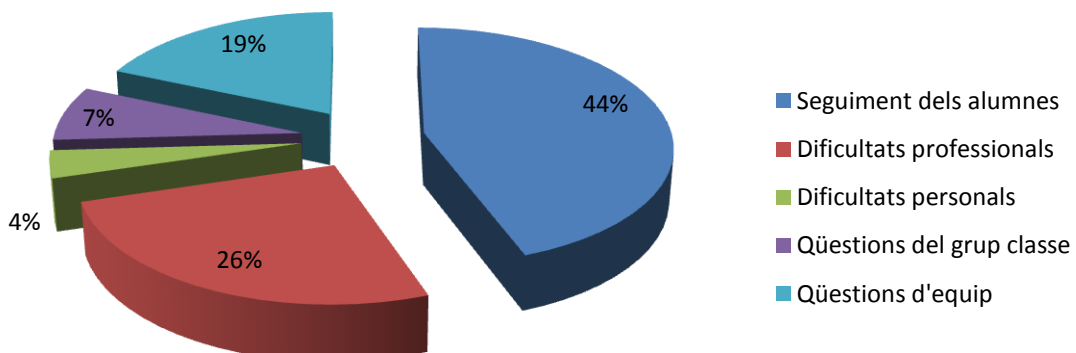
Les dades que es descriuen a continuació són referents als docents atesos al servei d'atenció tant individualment com a la mateixa aula i els grups de treball.

DISTRIBUCIÓ PER SEXE I TIPUS DE DEMANDES DELS DOCENTS

Els docents de l'escola són en la seva majoria dones i cal assenyalar que no hi ha cap home com a tutor de curs. Tanmateix, al servei, s'ha donat un percentatge similar d'atenció.

Enguany els motius de consulta dels docents han estat molt relacionats amb les dificultats dels seus alumnes i, en segon terme, a les pròpies dificultats a l'aula. Tanmateix, també s'ha utilitzat l'espai per a acompanyar en les qüestions relatives al funcionament com a equip. La gràfica que es mostra a continuació mostra les demandes que han realitzat els docents en funció de si algun docent n'ha fet alguna vegada:

3.2 ANÀLISI DE LA PARTICIPACIÓ AL PROJECTE

Enguany, la participació al projecte per part dels tres àmbits d'acció ha estat menys equilibrada, tenint la part dels alumnes com la més important, seguida dels docents. A continuació es realitza una valoració de cada àmbit.

ALUMNES

En l'àmbit dels alumnes, un any més, és on hi ha hagut una participació més acceptada i natural. Podem afirmar que la imatge del psicòleg a l'escola està totalment normalitzada per part dels alumnes. Constantment els alumnes de l'escola demanen per assistir a l'espai quan es troben amb el professional a l'escola. A l'àmbit de l'espai, cada vegada més, els alumnes entenen i llor l'espai i l'utilitzen adequadament, fet que permet que vagin fent un procés de coneixement de la seva simptomatologia i la seva realitat personal. A nivell acadèmic es poden observar canvis d'actitud mot significatius i una valoració qualitativa rellevant en quan a 'interès pels aprenentatges i el vincle amb l'escola i els seus docents.

FAMÍLIES

En l'àmbit familiar, hi va havent una estabilitat en relació a peticions puntuals d'assistència al servei. No obstant, observem una dificultat bastant generalitzada a fer un treball més continuat. No obstant, totes les famílies són coneixedores del servei i és acceptat amb naturalitat i normalitat per la majoria de les famílies. S'hauran de buscar estratègies per mobilitzar una mica més els recursos de les famílies vers els seus fills i la seva situació.

DOCENTS

En l'àmbit docent, pel que fa a l'atenció individualitzada, la participació ha estat estable i s'ha arribat a un percentatge d'atenció del 85%. Tot i que les demandes al servei continuen essent referents als alumnes que s'atenen, en la seva majoria, després passen a esdevenir una pregunta subjectiva de com posicionar-se davant de les simptomatologies dels seus alumnes. No obstant, tot i tenir a la seva disposició grups de treball per aprofundir en les relacions amb els seus alumnes i els seus efectes, aquest servei de grup ha tingut una participació del 35%.

3.3 ANÀLISI DELS RESULTATS EN FUNCIÓ DELS OBJECTIUS

Els objectius que es marca el projecte en els tres àmbits, són uns objectius a mitjà i llarg termini. Tanmateix, es realitzarà una petita anàlisi dels objectius marcats per àmbit d'acció.

ALUMNES

En l'àmbit dels alumnes, s'han pogut tractar les simptomatologies individualment al servei, fent les lectures corresponents cap els seus tutors, fet que precipiten en una millora general dels alumnes que han assistit a l'espai en: l'actitud vers els aprenentatges, el rendiment acadèmic i la conflictivitat entre els mateixos alumnes. Tanmateix, el tractament d'alguns alumnes amb problemàtiques disruptives dins les aules, afavoreixen a reduir la conflictivitat i a potenciar l'ambient de treball i aprenentatge.

FAMÍLIES

En l'àmbit familiar s'han pogut acollir les angoixes i frustracions de les famílies assistents vers els seus fills i sobre la pròpia situació familiar i personal. Aquesta acollida ha estat positiva i ha tingut efectes directes de la relació de les famílies amb l'escola i en la pròpia visió de les simptomatologies dels seus fills. No obstant, encara manca un aprofundiment vers la pròpia situació que permeti realitzar un treball profund amb les famílies, que tingui més incidència en la relació amb els fills i el seu avenir.

DOCENTS

En l'àmbit dels docents, s'han pogut treballar aspectes personals i professionals que afecten directament a la pràctica educativa i s'ha pogut acompanyar (amb els docents que han assistit a l'espai) vers les angoixes i frustracions que presenten puntualment degut a la dificultat d'enfrontar-se a la pràctica educativa a l'escola. A nivell grupal s'ha aconseguit continuar amb un discurs dirigit a la pròpia pràctica i a la diferenciació dels seus alumnes vers els seus símptomes. No obstant, la majoria de les demandes dels docents a l'espai de grups de treball han estat referents a buscar una resposta immediata al què fer respecte a alumnes en concret o sobre el conjunt. Amb aquest tipus de demandes, també, mostren certa angoixa en front el límit al que són convocats per la realitat amb la que s'enfronten. Aquesta demanda d'immediatesa de la resposta evita que considerin que el canvi ve donat per transformar la manera d'abordar el problema. A vegades, perquè els alumnes puguin accedir a un aprenentatge, s'ha de dotar dels prerequisits necessaris en l'estructura subjectiva dels mateixos, i això no és feina fàcil. En els grups de treball proposats no s'ha arribat a l'objectiu de tenir el 50% d'atenció, fet que fa replantejar la manera de treballar els aspectes professionals a nivell grupal.

4. INTERVENCIONS REALITZADES I ANÀLISI CLÍNICA

A continuació es presenta un recull de les observacions, intervencions i iniciatives realitzades des del marc del projecte ESCOLA XXI durant el curs 2015-16, tant a nivell individual d'alumnes atesos, com a nivell grupal, així com les diferents propostes que s'han realitzat tant a nivell formal com informal amb els diferents docents de l'escola de Vila-roja. El present curs s'ha centrat molt en l'atenció als alumnes amb relacions bidireccionals amb els docents i les famílies, tal i com es va proposar des de l'escola a principis de curs. En aquests acords es va valorar de fer els grups de treball a demanda de l'escola i fer l'atenció amb els alumnes, així com coordinacions periòdiques amb els docents per a poder limitar millor els espais del projecte i l'escola.

4.1 EDUCACIÓ INFANTIL

A l'espai dels treballs de grup amb l'equip d'educació infantil, es va marcar la necessitat d'enquadrar la simptomatologia dels alumnes amb les seves realitats, ja que només així l'escola, i les seves representants (docents), poden ser quelcom on el símptoma pivoti i es pugui generar un altre destí de les pulsions en els alumnes.

Amb el camí iniciat el curs anterior es van iniciar unes supervisions que han pogut aquest any cristal·litzar en unes sessions de grup de treball. Des d'un primer moment, les docents de cicle d'educació infantil, han sostingut una pregunta vers els actes dels seus alumnes i la comunicació implícita en ells i els seus efectes, tant a nivell de grup com en la relació amb l'escola. Aquest fet afavoreix a tenir abans la pregunta vers un acte d'un alumne, fet que obre el discurs sobre el mateix, que una resposta que vindria a taponar el discurs i, per tant, a coartar el seu destí. Des del marc del projecte ESCOLA XXI creiem que la visió que s'està consolidant a Educació infantil sobre els símptomes i els seus destins, és un èxit per a l'escola que hauria de poder transcendir en etapes posteriors.

Tot i que es va plantejar una formació específica per aquest curs referent al coneixement que manca sobre etapes del desenvolupament i com acompanyar en les mateixes des de l'escola, no hem pogut organitzar-ho per motius econòmics i per manca de demanda a nivell general. No obstant, aquest tipus de formació, necessària pels docents de tota la primària, en especial en escoles d'alta complexitat, és quelcom que des del marc del projecte es seguirà treballant per a poder-la realitzar, encara que sigui fora del marc estrictament de l'escola, en format de jornades o cursos externs i oberts al públic en general.

En el marc de l'atenció individualitzada d'algun alumne d'educació infantil, s'ha realitzat una sessió d'assessorament a una família en referència a dificultats que manifesten a l'hora de posar límits a les pulsions de la seva filla. Aquest assessorament ha sorgit de la pròpia família al ser coneixedora del servei d'atenció psicològica a l'escola.

4.2 CICLE INICIAL

1er de Cicle Inicial

En referència al grup de 1er de cicle inicial, que aquest curs ha tingut docent nova, s'han realitzat diferents intervencions per tractar temes de grup o de relació, en diferents moments durant el curs. A l'inici del curs es va fer una petita aproximació a la realitat dels alumnes i a la seva posició com a tutora respecte els seus alumnes. En aquest sentit es va treballar el tema de la benvinguda a l'escola i les presentacions per poder establir un vincle segur que permetés que l'intercanvi entre la docent i els seus alumnes pogués generar produccions de valor durant el curs. Es va poder treballar quelcom que amb la resta de docents ja es va treballar el curs anterior. Aquesta benvinguda ha de posar de manifest el desig dels alumnes vers l'escola i vers ells mateixos, així com el del docent vers el grup al que ha de conèixer de nou. Aquesta benvinguda té l'objectiu de trencar amb la subjectivitat única i promoure els inicis nous a cada curs. Per això, és molt important que els alumnes expressin el que esperen del curs per a poder ser una guia per ells mateixos i pel grup.

A finals de curs, tenint en compte la dificultat sempre expressada per tots els docents de poder tornar a agafar el ritme del curs anterior, també es va treballar el comiat i la creació d'un *pont* que faciliti la tornada a l'escola per part dels alumnes i, també del docent. Aquest intervenció/proposta ja es va realitzar en altres cicles el curs anterior. La proposta en sí consisteix en que el docent escrigui 3 o 4 anècdotes concretes de cada alumne que denotin que el mateix s'ha pogut enfrontar durant el curs a alguna situació difícil relacionada amb les relacions que es donen a l'escola: relacions amb els companys, amb el saber, amb la norma, amb l'adult, amb les frustracions,... Aquesta llista o recordatori, és per ser utilitzada durant les primeres setmanes quan algun alumne no recordi com superar una dificultat que va poder superar abans. Aquestes anècdotes tenen la funció de nombrar les pulsions i donar seguretat, però sobretot, en generar preguntes als alumnes i, de retruc, al propi docent.

Pel que fa a l'atenció individualitzada s'han atès 2 alumnes, un d'ells a petició de la família i, l'altre, derivada de l'escola. Ambdós alumnes han fet avenços molt importants pel que fa a la simptomatologia detectada, valorats positivament tant per la seva tutora com per la resta de docents que hi tracten. Tot i que encara queda molta feina per fer en tots els àmbis, l'evolució dels dos és satisfactòria.

2on de Cicle Inicial

Aquest grup de 2on de cicle inicial en molts aspectes podem afirmar que ha madurat com a grup. Essent un grup que preocupava a tota l'escola ha passat a ser un grup més. Ha estat important la marxa d'un alumne amb una deriva simptomàtica que s'alienava amb altres alumnes el curs anterior, però també la feina feta dins el mateix ha propiciat que en aquests moments la docent que ha portat el grup, hagi pogut fixar-se en les qüestions acadèmiques dels seus alumnes i no tant en resoldre conflictes entre ells. Tot i que encara existeixen conflictes puntuals, sobretot a l'hora de menjar, el nivell de conflictivitat actual no té res a veure amb el de l'any anterior. Any rere any,

s'ha pogut acompanyar en la canalització de les pulsions dels alumnes, així com en la visió de la tutora respecte el seu grup i els alumnes en particular.

Pel que fa a l'atenció individual realitzada, s'han atès 2 alumnes del grup de 2on, un a petició de la família i una altra a petició de l'escola. En un dels casos, la simptomatologia presentada en l'inici del tractament dificultava que l'alumne en qüestió pogués respondre a la demanda de l'escola (treballar, concentrar-se, memoritzar, escoltar,...). Durant aquest curs la simptomatologia presentada s'ha reduït en quelcom puntual i ha donat lloc a l'inici del desplegament de la pregunta sobre el saber i la demanda de l'escola, fet que ha provocat un gir en la preocupació de l'escola que ara volta més en la pregunta sobre els coneixements i la cognició.

L'altra alumne atesa ha fet molts avenços que sobretot s'han notat en l'àmbit familiar, tot i que no és una alumna conflictiva. No obstant, això dóna comptes de la dificultat en ocasions de localitzar els avenços i els canvis a nivell psicològic.

4.3 CICLE MITJÀ

1er de Cicle Mitjà

En aquest petit grup de 3er, el vincle és quelcom que es troba vinculat a les mateixes expectatives i funcionament del grup. És un grup que de seguida va establir un vincle fort amb l'escola i que s'ha anat mantenint amb el pas del temps i amb les diferents tutores i docents que han tingut. Tot i el vector positiu que té el vincle per a poder treballar altres aspectes tant importants com el desenvolupament personal dels alumnes, aquest ha de ser quelcom que afavoreixi la seguretat i la confiança en un mateix i en les pròpies capacitats. En referència al curs anterior, on ja es va detectar la incidència del vincle, enguany sembla continuar pel mateix camí. No obstant, aquest curs alguns membres del grup han pogut fer uns moviments que ben acompanyats poden afavorir que es vagi assolint la seguretat i l'autoconfiança. Un d'aquests elements és l'odi que quasi no es posa en joc i que té a veure amb la seguretat en que es posa límit a l'Altre. No obstant, s'haurà de veure el destí d'aquests elements i de quina forma poden estar al servei del desig i construir quelcom que vingui a contrapesar la inseguretat del grup en general i dels seus membres en particular. Tot i que des del marc del projecte s'han fet algunes indicacions en aquest aspecte a nivell individual amb la seva tutora, es recomana fer un treball més profund d'aquesta dimensió perquè el grup avanci i commogui els alumnes que el componen.

En el marc de l'atenció individualitzada s'han atès 3 alumnes d'aquest grup. Tots 3 han pogut fer canvis significatius que tots els docents han pogut observar i, només en un d'ells, el canvi no s'ha mantingut en el temps, tot i manifestar-se durant un temps limitat. Cal dir que els 3 alumnes en qüestió pateixen realitats familiars molt diverses i difícils que afegeixen complexitat a la seva simptomatologia, per això és tant important el paper de la tutora i el de la funció del vincle en l'avenir dels mateixos.

2on de cicle mitjà

El grup de 4rt enguany ha passat per una sort de conflictes lleus entre alguns dels seus alumnes que han enrarit una mica l'ambient a l'aula. No obstant, aquests mateixos conflictes no sembla que hagin tingut un efecte negatiu pel que fa al rendiment dels alumnes, sinó que aquests conflictes han polaritzat una mica el grup a nivell social i l'han fet entrar en un procés de comprensió de l'altre per identificació inversa. Aquest aflorament de les tensions dels membres del grup posa en joc un Odi que és necessari poder articular des de la posició de tutoria o docent. En aquest grup s'atén individualment des del servei a 2 alumnes, un dels quals, degut a la seva posició simptomàtica, que pateix sobre la relació amb l'Altre i causa bona part de les tensions. I l'altre que es troba en un procés d'expansió en la seva àrea social entre els companys de la mateixa classe i l'escola en general. Fruit d'aquesta atenció s'han pogut treballar aspectes de grup amb la seva tutora sense arribar a aprofundir en el sentit dels conflictes entre els alumnes. Des del marc del projecte es creu imprescindible elaborar aquestes tensions amb la tutora amb l'objectiu de fer productiu l'Odi que es manifesta a l'aula.

4.4 CICLE SUPERIOR

1er de Cicle Superior

Quasi tots els alumnes d'aquest curs són atesos individualment al servei del projecte. Tot i que amb aquesta introducció hom pugui pensar en que es tracta d'un grup molt complicat, enguany s'han pogut observar canvis de relació entre els seus membres que han tingut una gran repercussió a l'hora de la predisposició dels mateixos als aprenentatges. No obstant aquesta predisposició no garanteix que els resultats acadèmics siguin immediats. Tots els alumnes que s'han atès individualment s'han hagut d'enfrontar aquest curs amb dificultats personals o familiars (por, inseguretat, separacions, rebuig, frustracions,...), en general amb bastant èxit, tot i encara faltar molt per a millorar. No obstant, aquests avenços que han realitzat, en la majoria no hi ha hagut efecte en els resultats acadèmics en les assignatures troncales però sí en les demés. Aquesta realitat es troba en altres cursos fet que obliga a pensar en com articular els interessos dels alumnes amb els interessos o objectius de l'escola.

Tal com es va fer el curs passat de del marc del projecte amb el grup de 6è, el qual va donar pas a un acte cap a l'escola per part del grup (mural al pati), es creu necessari transformar el lloc de l'escola per aquest grup, perquè aquest nou lloc pugui precipitar un despertar del desig en els alumnes que els apropi a l'escola com a institució, i al saber com a element d'unió amb ella. Per aquest motiu fóra bo que al principi del curs vinent, a part de realitzar les tasques relatives al 6è curs, se'ls comunicés la finalitat d'aquesta escola vers el seu desig, l'escola com a eina més enllà de les classes magistrals i la transmissió de coneixements i valors, l'escola com a mitjà pel desig present que es troba més enllà de les parets de la mateixa escola. Per tant, se'ls pot convidar a que creïn, inventin, tinguin iniciativa, i que l'escola els recolzarà, posant-se al servei de les iniciatives que vulguin realitzar, en la mesura de les possibilitats. Aquesta posició, però, lluny de ser paternalista, és una posició de marca de la falta, l'escola només com a últim pas, al servei dels alumnes.

2on de Cicle Superior

Aquest grup de 6è ha estat definit per varis docents com un grup molt immadur amb el que s'ha pogut treballar però sense haver pogut realitzar canvis molt significatius a nivell emocional dins el mateix que ajudin als seus alumnes a enfrontar-se a l'entrada a l'institut amb garanties. No obstant, s'ha de poder veure, encara, de quina manera els alumnes han viscut l'escola i de quina viuran l'institut per poder veure si hi ha canvis significatius en la seva resposta.

Tot i tenir el taller de 6è on el curs anterior va donar una producció d'un mural, enguany només s'ha realitzat una sessió en comptes de les 3 del curs anterior. La posició del grup obligava a replantejar el taller i deixar preguntes a l'aire que afavorissin un acte semblant al del 6è anterior. No obstant, degut a les dificultats trobades referents al lloc del projecte a l'escola i els límits que s'ha trobat enguany el professional dins la mateixa, es va decidir aturar l'activitat referent al taller i centrar-se exclusivament en l'atenció individualitzada dels alumnes. No obstant, aquest taller, realitzat en col·laboració amb la tutora i l'educadora social, creiem que és quelcom que seria necessari realitzar no només a 6è, sinó a tot el cicle Superior ja que és un taller on el seu fi últim és qüestionar l'*statu quo* dels propis alumnes i fer transcendir la seva posició d'alumne que rep coneixements, amor, afecte, comprensió, etc, en una persona activa que realitza un acte en el mateix sentit però a la inversa, i no com a un mandat sinó per un desig.

ESCOLA DE FONT DE LA PÓLVORA

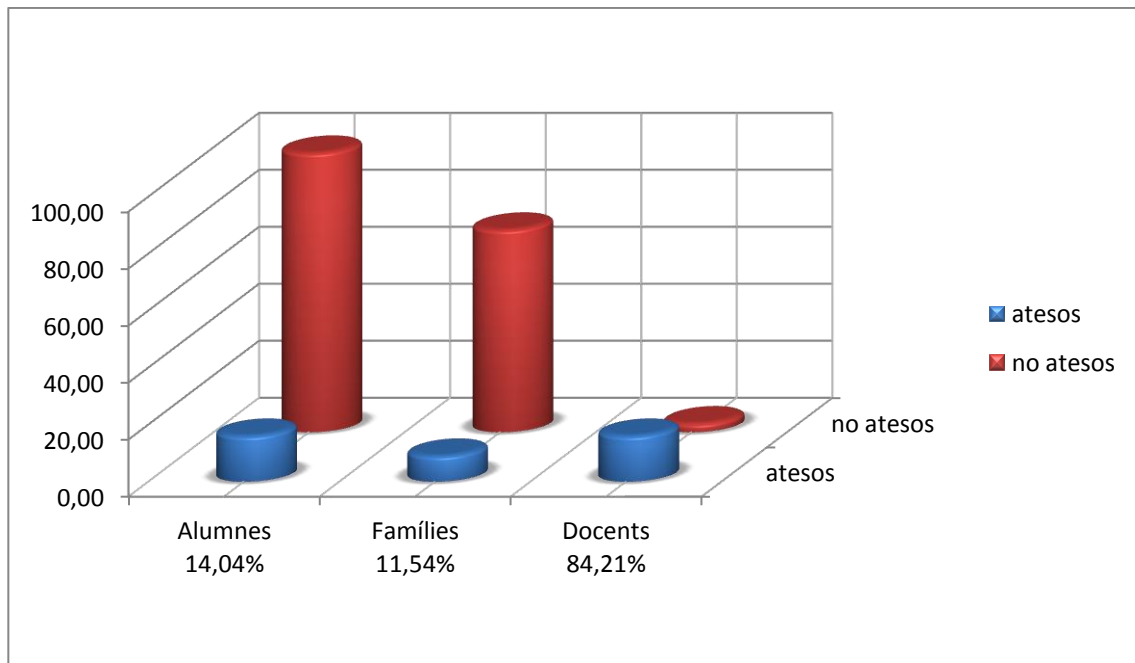
3. ANÀLISI DE RESULTATS

3.1 DESCRIPCIÓ DELS USUARIS

L'escola de Font de la Pólvara és una escola d'una línia que aquest curs ha atès 114 alumnes i 78 famílies. Per tal de poder desenvolupar la seva tasca ha comptat amb un equip de 19 docents.

El projecte *Escola XXI* en el seu segon any d'actuació a l'escola, ha atès individualment un total de 34 persones durant el curs (11 alumnes, 9 famílies i 16 docents). A la següent gràfica es pot observar la proporció en funció del total de persones de cada àmbit de les persones ateses de forma directe.

% D'ATENCIÓ DIRECTE SEGONS ÀMBIT

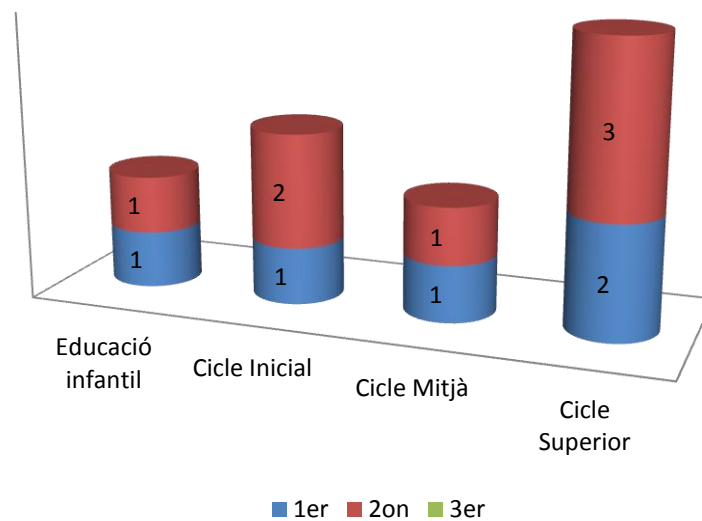

D) ELS ALUMNES

Les dades que es presenten a continuació són referents als alumnes relatius al servei, ja sigui per demanda de tercers o per atenció realitzada.

DEMANDA AL SERVEI D'ATENCIÓ INDIVIDUALITZADA D'ALUMNES PER PART DE L'ESCOLA

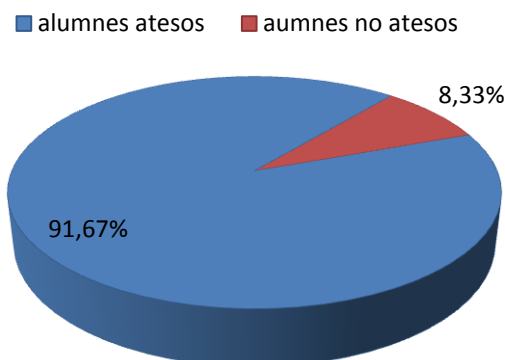
Les demandes per assistir al servei d'atenció individualitzada ofert pel projecte ESCOLA XXI han estat superiors al curs anterior. Enguany hi ha hagut 12 demandes al servei. Aquestes demandes han estat repartides de la següent manera:

PERCENTATGE D'ATENCIÓ DELS ALUMNES RESPECTE LA DEMANDA REALITZADA

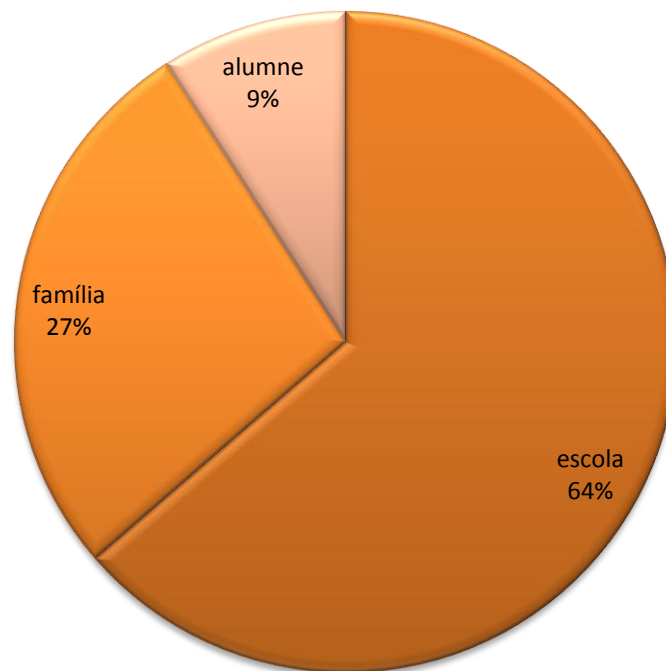
Aquest inici de curs es realitza una demanda inicial al servei per part de l'equip docent i la professional de l'EAP que intenta seleccionar els alumnes que més ho necessiten. Tanmateix, s'han pogut canalitzar demandes al servei a través del treball realitzat amb els docents per donar millors respostes a les simptomatologies dels seus alumnes.

De les 12 demandes al servei s'han pogut atendre 11 alumnes directament i, tot i que l'alumne que no ha estat atès directament, s'ha pogut realitzar una sessió puntual amb la família, ja que el seu fill està atès pel CDIAP.

PROCEDÈNCIA DE LES DEMANDES DELS ALUMNES ATESOS INDIVIDUALMENT

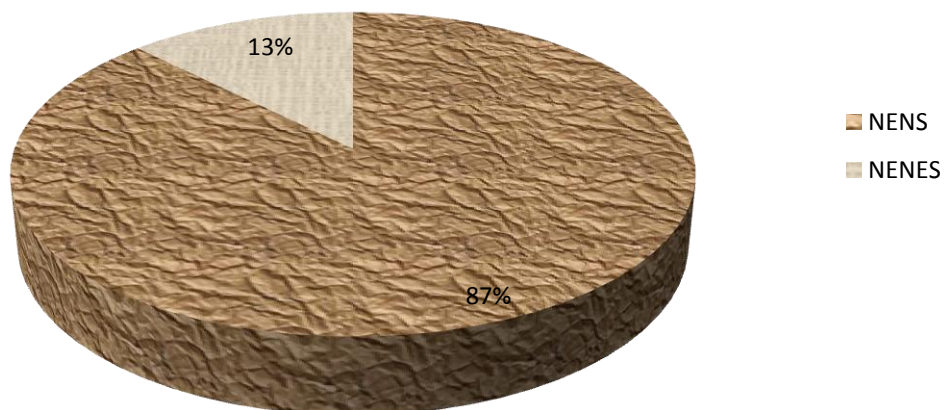
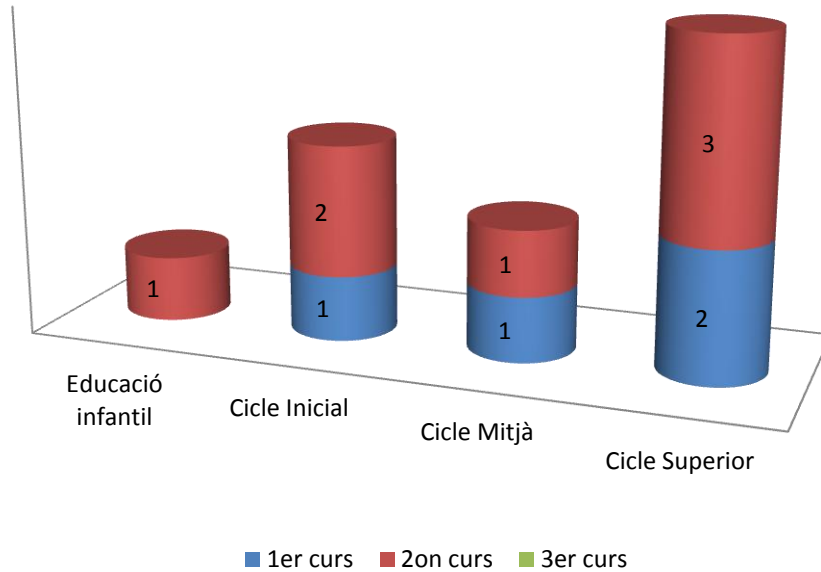
Tot i ser el segon any d'implementació del projecte a l'escola, les famílies no estaven informades des de l'inici del curs del servei d'atenció psicològica, que s'ha anat informant en casos puntual on hi havia alguna dificultat. Tot i així, tot i essent la gran majoria derivacions de la mateixa escola, aquest curs hi ha hagut 3 demandes al servei per part de les famílies i 1 demanda per part d'un alumne. A la següent gràfica es mostra aquesta proporció.

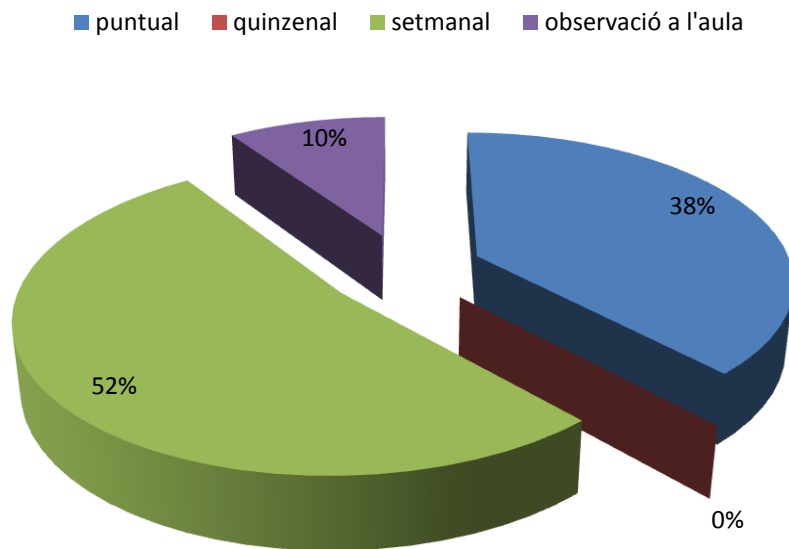
PROCEDÈNCIA PER CURS I SEXE DELS ALUMNES ATEOS INDIVIDUALMENT AL SERVEI

Enguany trobem una alta participació dels alumnes de cicle superior enfront dels demés cicles. En aquest segon anys s'observa una alta conflictivitat, sobretot, entre els alumnes de l'últim curs de cicle superior i s'ha estabilitzat la conflictivitat en el cicle inicial.

TIPUS D'ATENCIÓ REALITZADA

L'atenció dels alumnes va en funció de la demanda i les hores de dedicació al projecte. Aquestes intervencions poden ser setmanals, quinzenals, puntuals o d'observació a l'aula. En motiu del segon any d'implementació, les hores s'han anat augmentant en funció de la demanda, fet que ha permès oferir una atenció setmanal als alumnes atesos individualment (11) i, en els casos on no era possible l'atenció individualitzada s'ha fet observació a l'aula (2) i a l'hora d'esbarjo. Tanmateix, en aquesta gràfica, s'afegeixen a les atencions puntuals, els alumnes atesos en el taller de 6è realitzat aquest curs (8).

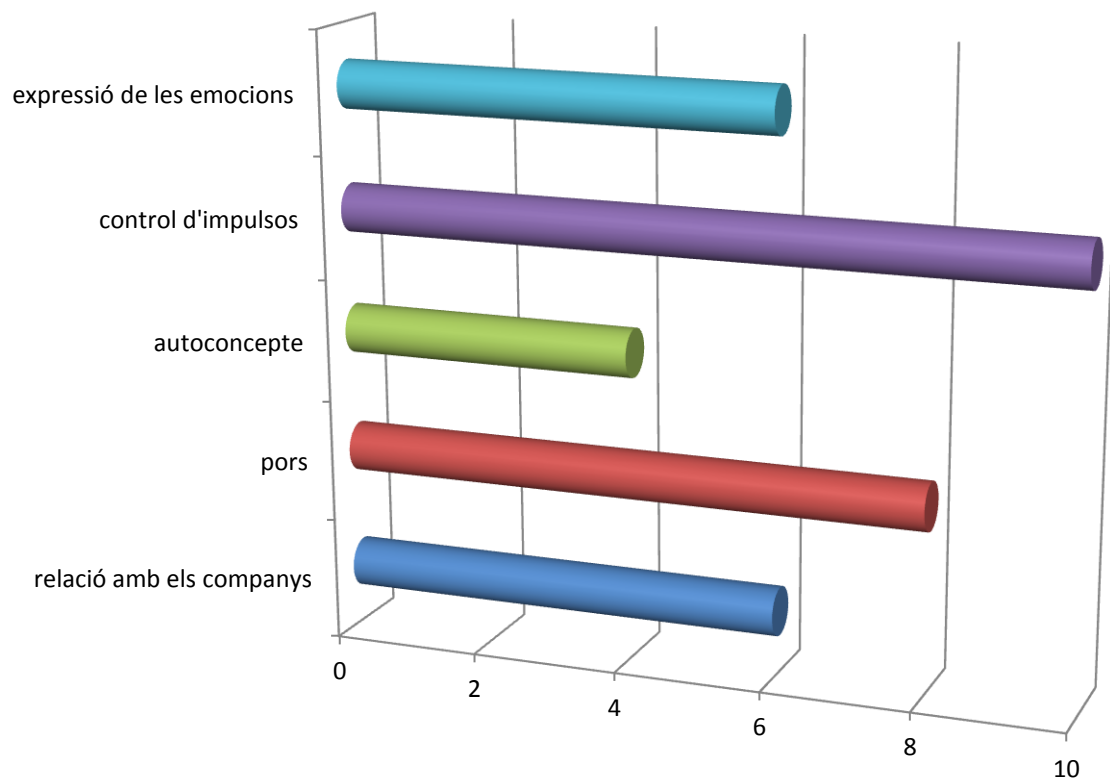
MOTIUS DE CONSULTA PER CURS ACADÈMIC

Els motius de consulta mostrats en la següent taula corresponen a les demandes d'atenció individual realitzades pels docents de l'escola, les famílies o els propis alumnes realitzades durant el present curs. Aquesta primera consulta pot coincidir o no amb la simptomatologia observada en el procés d'orientació diagnòstica i/o tractament. Tanmateix, un mateix alumne pot tenir més d'un motiu de consulta. En aquest apartat es faran constar els motius de consulta expressats per les docents en relació als seus alumnes.

	Cicle infantil			Cicle inicial		Cicle Mitjà		Cicle Superior		TOTAL
	P3	P4	P5	1r	2n	3r	4rt	5è	6è	
Altres		1		1		1	1		2	6
Comunicació i relació	1	1		1	1	1	1		3	9
Falta d'interès pels aprenentatges				1	1	1		2	2	7
Desenvolupament cognitiu		1		1			1	1		4
Atenció /dispersió				1	2	1	1	1	2	8
Desenvolupament emocional	1	1		1	2	1	1	1	3	11
Aspectes criança	1	1		1		1		1	1	6
Conducta	1	1			2	1	1		3	9
TOTAL	4	6		7	8	7	6	6	16	60

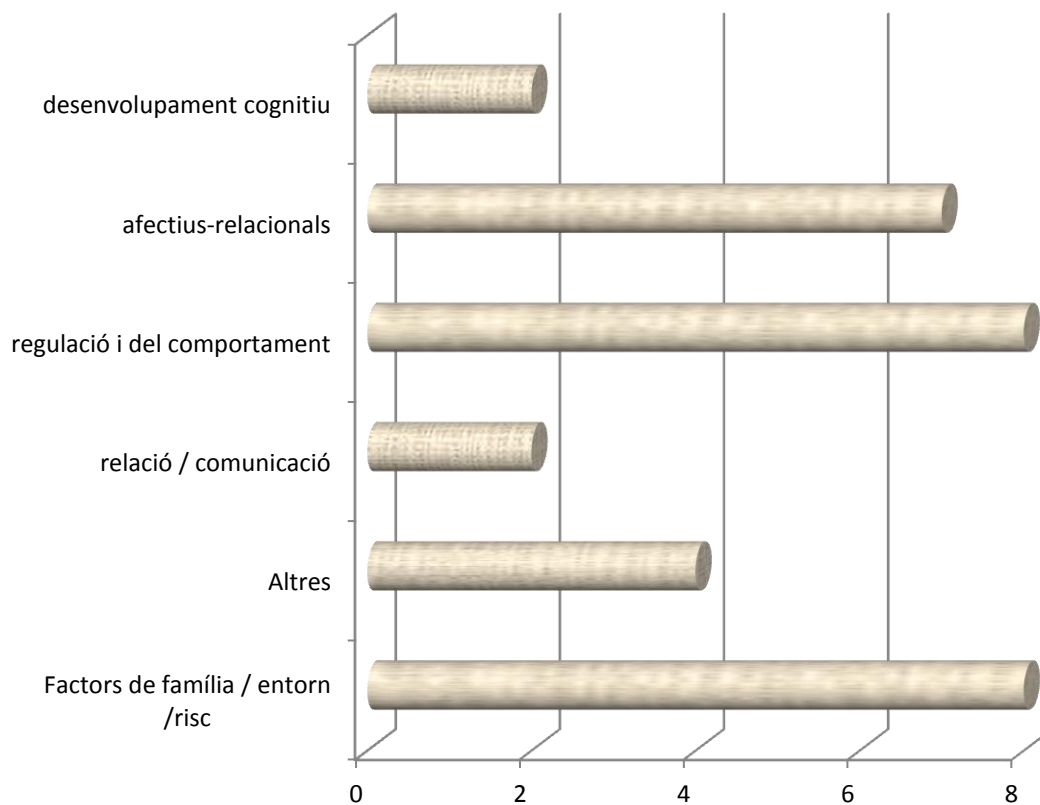
DEMANDES DELS ALUMNES

Per valorar les demandes dels alumnes, es dóna la consigna als mestres que expliquin als alumnes quines dificultats observaven en ells i que es presenti l'espai com un lloc on poder-ho expressar i treballar. Una vegada a l'espai es pregunta a cada alumne qui li ha dit que vingui i perquè, per a poder treballar amb la seva subjectivitat respecte la visió de l'altre sobre ell i, així, construir una demanda amb cada alumne. Tot i que amb alguns acostuma a ser molt concreta, amb la majoria es realitza un treball d'acompanyament on van apareixent les pròpies demandes en forma de preguntes. Tanmateix cada cas pot tenir més d'un motiu de consulta ja que molts estan íntimament relacionats. La següent gràfica mostra les demandes dels propis alumnes, ja sigui de forma directa o indirecta.

PROBLEMES IDENTIFICATS EN ELS ALUMNES

Tot i la tendència a realitzar hipòtesis diagnòstiques, en aquest apartat només es farà un recull orientatiu de les àrees en les que s'ha observat que existeixen algunes dificultats en els alumnes. Aquestes dificultats detectades es poden agrupar de la següent manera en tipologies segons les dificultats detectades:

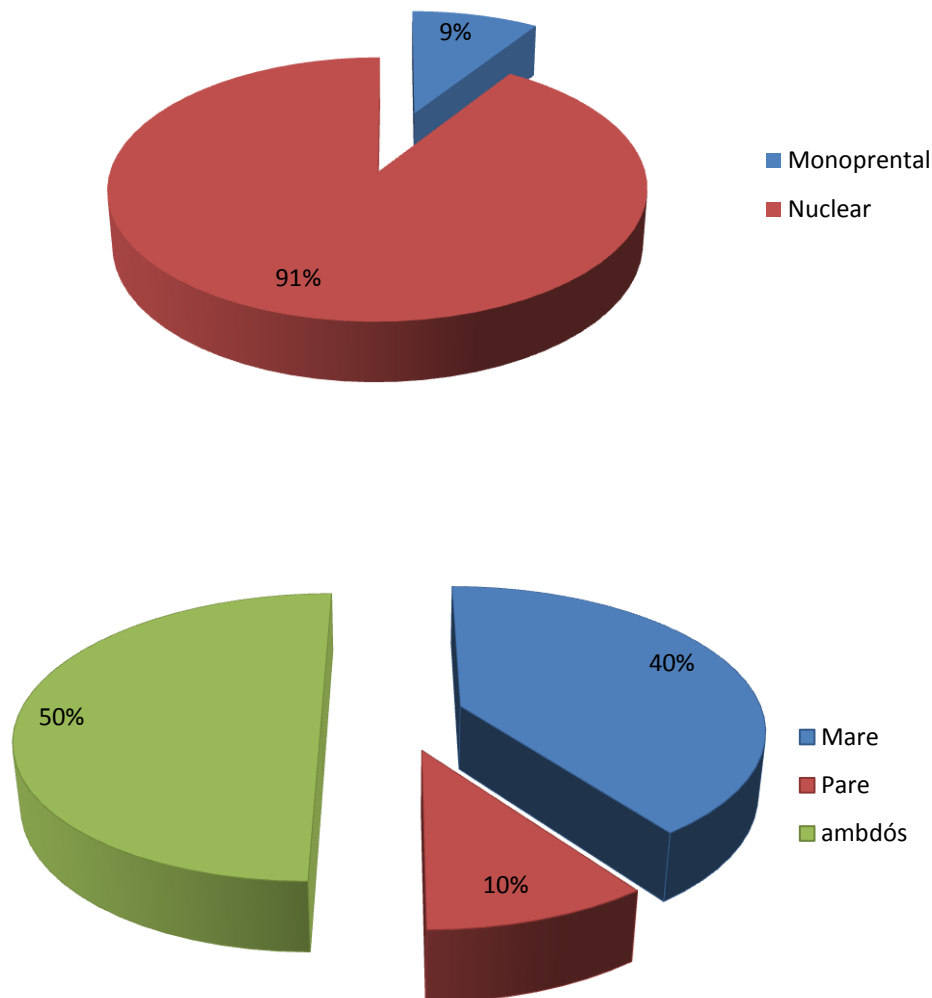

E) LES FAMÍLIES

Les dades presentades a continuació són sobre les famílies dels alumnes atesos que, a la vegada, han estat ateses al servei, ja sigui per a fer un seguiment dels seus fills o per problemàtiques personals. De les 10 famílies ateses durant el curs, només 1 s'han atès sense atendre directament el seu fill.

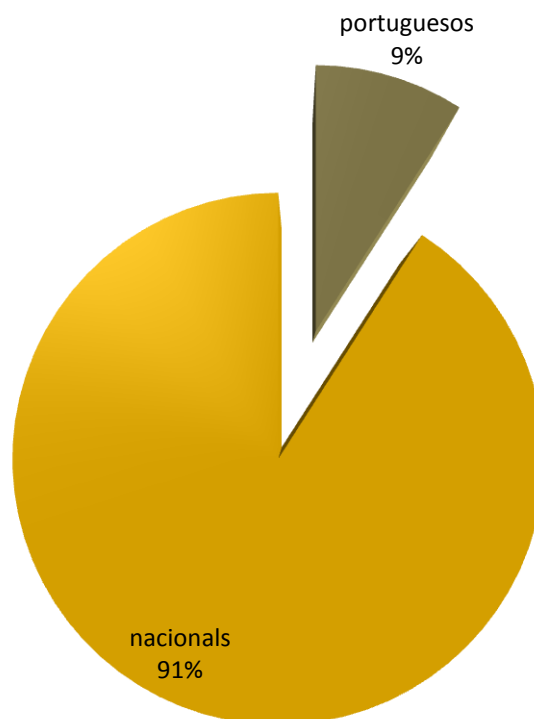
TIPUS DE FAMÍLIES I DISTRIBUCIÓ PER SEXES

Tot i haver-hi una gran majoria de famílies nuclears, per sobre de les monoparentals, i la tendència de les mares a ser més presents, s'ha observat un increment de la presència dels pares a les trobades amb les famílies. Tanmateix, s'ha pogut observar una mica més d'implicació de la figura paterna en la majoria dels casos.

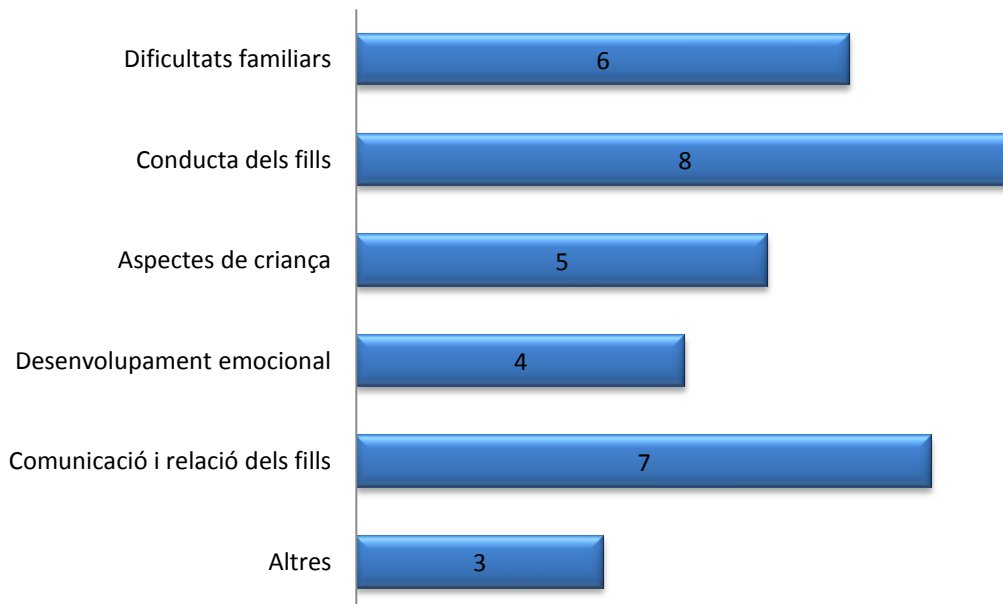
PROCEDÈNCIA ÈTNICA DE LES FAMÍLIES DELS ALUMNES ATESOS INDIVIDUALMENT

En aquest segon any d'implementació del projecte, atenent a la homogeneïtat de l'escola pel que fa a la procedència dels seus alumnes, tots ells d'ètnia gitana, es continuarà fent la diferenciació entre nacionals i portuguesos reflectint la realitat que el mateix barri manifesta. Per tant, també es mostrarà a la memòria aquesta diferenciació ja que culturalment també és significativa. Existeix una diferència molt important en aquest aspecte.

MOTIUS DE CONSULTA DE LES FAMÍLIES

Els motius de consulta de les famílies estan totalment lligades a la demanda respecte el seu fill. Generalment existeix una queixa vers el símptoma del fill i una verbalització de falta de recursos per a enfrontar-s'hi. Dins de les múltiples demandes dels pares trobem que no existeix una per a cada cas, sinó una consulta amb múltiples motius. A la següent taula s'han agrupat els motius de consulta de les famílies ateses.

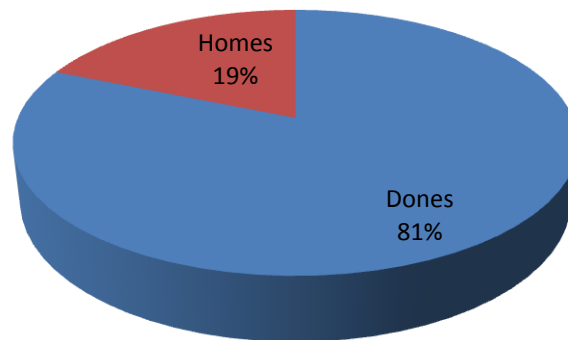

F) ELS DOCENTS

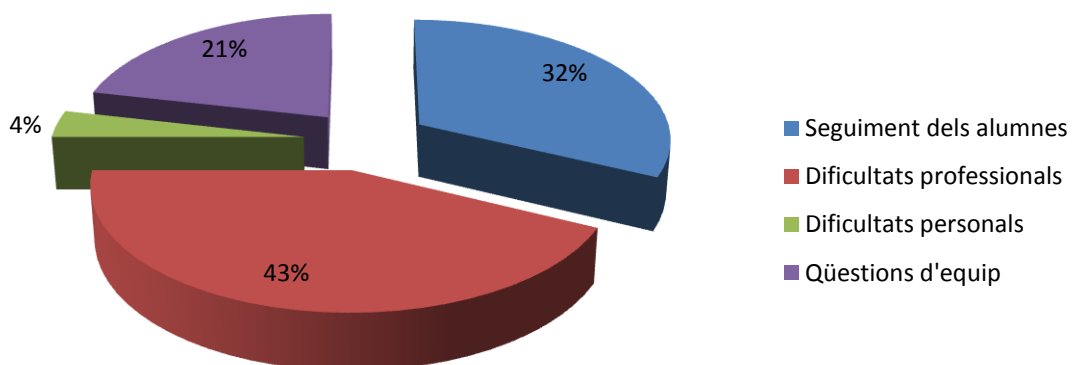
Les dades que es descriuen a continuació són referents als docents atesos al servei d'atenció tant individualment com a la mateixa aula.

DISTRIBUCIÓ PER SEXE I TIPUS DE DEMANDES DELS DOCENTS

Els docents de l'escola són en la seva majoria dones, tot i augmentar aquest curs en nombre d'homes fins a 4. Tanmateix, al servei, s'ha donat un percentatge similar d'atenció.

Enguany els motius de consulta dels docents han estat molt relacionats amb les dificultats dels seus alumnes i a les pròpies dificultats a l'aula. Tanmateix, també s'ha utilitzat l'espai dels grups de treball per a acompanyar en les qüestions relatives a les dificultats professionals, que han anat creixent durant el transcurs del curs. La gràfica que es mostra a continuació mostra les demandes que han realitzat els docents en funció de si algun docent n'ha fet alguna vegada:

3.2 ANÀLISI DE LA PARTICIPACIÓ AL PROJECTE

La participació al projecte per part dels tres àmbits d'acció ha passat per diversos moments durant el transcurs del curs i s'ha anat assentant en la quotidianitat de l'escola.

ALUMNES

En l'àmbit dels alumnes, com el curs anterior, és on hi ha hagut una participació més acceptada i natural. En la dinàmica de l'escola, on hi ha diferents professionals que atenen els alumnes, hi ha molt interioritzat el pas per aquests pels diferents espais de l'escola. Aquest fet, facilita l'acolliment d'un nou professional en l'àmbit individual. Aquest segon any, degut a la presència a l'aula per a realitzar observacions i el boca/orella entre els mateixos alumnes, hi ha hagut la primera demanda d'atenció al servei per part d'un alumne. Aquest fet posa de manifest que, per part de l'àmbit dels alumnes, coneixen i acullen amb normalitat un espai per ells on poden treballar aspectes personals de forma individual.

FAMÍLIES

En l'àmbit familiar, podem dir que aquest curs sembla que ha començat a integrar-se el servei entre les famílies, havent incrementat el número de demandes per assistir al servei. Tot i l'aproximació de les famílies al servei, aquesta aproximació és molt inicial i només ha servit a mode de consultes aïllades, en comptes d'un espai d'elaboració per a elles mateixes. Tot i així, es fa una valoració molt positiva de la participació de les famílies en aquest segon any del projecte a l'escola.

DOCENTS

En l'àmbit docent, la participació en les diferents propostes del projecte ha estat irregular en funció de la proposta realitzada. En un primer moment es van poder realitzar grups de treball per cicles, sobretot durant el primer trimestre, on cada cicle disposava d'una sessió cada 4 o 5 setmanes. No obstant, per motius diversos els grups de treball durant el 2on trimestre van quedar-se com a lliure disposició i a demanda dels mateixos docents, que no van fer ús del recurs proposat. No obstant, aquesta mancança ha derivat en les demandes puntuals de forma individual, al mateix espai o entre passadissos, que s'haurà de mirar d'enquadrar el curs següent perquè les eines que s'ofereixen siguin més efectives i els docents en facin ús.

3.3 ANÀLISI DELS RESULTATS EN FUNCIÓ DELS OBJECTIUS

Els objectius que es marca el projecte en els tres àmbits, són uns objectius a mitjà i llarg termini. Tot i ser molt d'hora per a poder treure conclusions, al trobar-nos en el segon any del projecte, es realitzarà una petita anàlisi dels objectius marcats per àmbit d'acció.

ALUMNES

En l'àmbit dels alumnes, s'han pogut tractar les simptomatologies individualment al servei, fent les lectures corresponents cap els seus tutors. En general hi ha hagut resistències per a enfrontar-se a les pròpies dificultats i moments de regressió simptomàtica en alguns alumnes. No obstant, aquesta simptomatologia que ha aflorat de nou, no té el significat de tornada al punt d'inici, sinó de pregunta que necessita una altra resposta. Aquesta lectura clínica de la simptomatologia dels alumnes és important conèixer-la perquè l'Altre haurà d'acompanyar a l'alumne en la seva pregunta. Tot i que en la majoria dels alumnes atesos s'han pogut observar millores en l'actitud vers els aprenentatges i la conflictivitat a l'aula, el tractament de simptomatologies diverses que es troben estretament relacionades amb l'entorn de l'alumne, requereixen no només atenció psicològica pels alumnes que ho pateixen, sinó poder incidir en el seu entorn i, també, promoure que a l'escola puguin trobar identificacions diferents.

FAMÍLIES

En l'àmbit familiar s'han pogut atendre les demandes de les famílies assistents vers els seus fills i sobre la pròpia situació familiar i personal. És molt difícil poder valorar resultats en aquest aspecte ja que ens trobem en una fase molt inicial del projecte i no s'ha pogut realitzar un treball rellevant amb cap família que permeti valorar possibles millores o conseqüències del tractament. El curs present ha servit consolidar la figura del psicòleg a l'escola, també per a les famílies i s'espera poder tenir més incidència en les mateixes els pròxims cursos.

DOCENTS

En l'àmbit dels docents, s'han pogut treballar aspectes personals i professionals que afecten directament a la pràctica educativa i s'ha pogut acompanyar (amb els docents que han assistit a l'espai) vers les angoixes i frustracions que presenten puntualment degut a la dificultat d'enfrontar-se a la pràctica educativa a l'escola. A nivell grupal s'ha aconseguit continuar amb un discurs dirigit a la pròpia pràctica i a la diferenciació dels seus alumnes vers els seus símptomes. No obstant, la majoria de les demandes dels docents a l'espai de grups de treball han estat referents a buscar una resposta immediata al què fer respecte a alumnes en concret o sobre el conjunt. Amb aquest tipus de demandes, també, mostren certa angoixa en front el límit al que són convocats per la realitat amb la que s'enfronten. Aquesta demanda d'immediatesa de la resposta evita que considerin que el

canvi ve donat per transformar la manera d'abordar el problema. A vegades, perquè els alumnes puguin accedir a un aprenentatge, s'ha de dotar dels prerequisits necessaris en l'estructura subjectiva dels mateixos, i això no és feina fàcil.

4. INTERVENCIIONS REALITZADES I ANÀLISI CLÍNICA

A continuació es presenta un recull de les observacions, intervencions i iniciatives realitzades des del marc del projecte ESCOLA XXI durant el curs 2015-16, tant a nivell individual d'alumnes atesos, com a nivell grupal, així com les diferents propostes que s'han realitzat tant a nivell formal com informal amb els diferents docents de l'escola de Font de la Pólvara. El present curs s'ha centrat molt en la observació i intervenció en tots els cicles, en especial el 6è curs de cicle superior en el que s'han atès 3 alumnes a nivell individual.

4.1 EDUCACIÓ INFANTIL

Atès el moment maduratiu en etapes infantils, s'intenta parlar sempre en aquest vector per a tractar les diferents problemàtiques que poden presentar els infants en relació a l'objecte, l'altre, la norma, la família, la pròpia institució.

Aquesta primera etapa a l'escola és molt important per a treballar el vincle amb la mateixa però, sobretot, l'interès i descoberta del món i el reconeixement de la tutora com posseïdora d'un saber que li falta a l'infant. Aquí entrem en un primer moment on l'infant ve marcat pels significants que li ha servit l'Altre (família, entorn,...) i un segon moment en localitzar l'escola com a un Altre que també ha de servir significants que, necessàriament, s'han de diferenciar dels primers. En aquest segon moment l'escola ha de poder articular qüestions molt importants que poden marcar la relació de cada infant amb l'escola: les emocions, la frustració, el vincle, la seguretat, la por,... totes elles marcades pel narcisisme i l'efecte de la llei en cadascun.

Per tota aquesta complexitat, l'etapa d'educació infantil és una etapa molt important que fixa una base i que, alhora, hauria de reportar molta informació necessària, pel que fa a aquestes relacions esmentades, al primer curs de primària.

En el marc de les atencions individualitzades, s'ha atès a finals de curs un alumne de P4 per a poder desenvolupar la pregunta del símptoma tant a l'espai ofert com dins el grup de cares, sobretot, al pròxim curs.

Benvinguda

En relació als comiats que ja es van plantejar el curs anterior, es complementa amb la creació d'un *pont* que faciliti la tornada a l'escola per part dels alumnes i, també del docent. Aquesta intervenció/proposta consisteix en que el docent escrigui 3 o 4 anècdotes concretes de cada alumne que denotin que s'ha pogut enfrontar durant el curs a alguna situació difícil relacionada amb les

relacions que es donen a l'escola: relacions amb els companys, amb el saber, amb la norma, amb l'adult, amb les frustracions,... Aquesta llista o recordatori, és per ser utilitzada durant les primeres setmanes quan algun alumne no recordi com superar una dificultat que va poder superar abans. Aquestes anècdotes tenen la funció de nombrar les pulsions, donar seguretat i, sobretot, generar preguntes als alumnes i, de retruc, al propi docent.

4.2 CICLE INICIAL

El cicle inicial ha estat marcat a l'inici del curs per unes tensions de caire narcisista entre els alumnes dels dos cursos. Tot i haver-hi molts alumnes amb dificultats per a superar aquesta etapa, hi ha hagut un alumne que ha personificat aquesta dificultat general. Aquest fet, molt difícil de gestionar al principi, tant per part dels docents com per part dels mateixos alumnes, ha servit a la majoria d'aquests últims a despersonalitzar el propi símptoma i poder-lo visualitzar fora de sí, amb efectes diferents en funció de cada alumne. En alguns els ha pogut ordenar i, en altres, la visualització del mateix, ha agreujat el propi símptoma.

Les tensions entre els alumnes segueixen marcant les dinàmiques del grup i impedeixen poder fer un salt qualitatiu cap a l'interès vers els aprenentatges. Madurativament, sembla que la majoria dels alumnes tenen dificultats per a superar les lluites fraticides i col·locar l'odi en la pregunta pel saber. Aquesta temàtica ha estat la més comentada per part dels docents i amb la que han tingut més dificultats durant el curs. En aquest cas, tot i la dificultat de dur-ho a terme, es recomana treballar aquests aspectes abans que els aspectes acadèmics ja que per poder treballar allò acadèmic, relatiu al saber, primer cal tenir l'alumnat preparat per a integrar-ho.

Pel que fa a les atencions individuals, s'han atès 2 alumnes de 2on i 1 de 1er, tot i que aquest últim s'ha atès a finals de curs i només s'han pogut realitzar 2 sessions. Del treball realitzat individualment s'han pogut observar canvis significatius en tots dos casos, tot i que un d'ells ha pogut tenir més reconeixement que l'altre. En els dos s'han pogut treballar aspectes que es troben molt arrelats a les pròpies conductes i a l'entorn, i s'ha pogut integrar una subjectivitat i un discurs entre iguals. Allò que semblava fixa i inamovible referent a la relació amb l'entorn, els companys, el desig i la llei, aquest curs s'ha trencat i ha donat peu al desconcert. En un dels casos, aquest desconcert l'ha portat a l'enfrontament que és valorat molt positivament, tot i que hi ha dificultats per a que aquest avenç clínic significatiu pugui arribar en el sí de l'equip docent i l'escola en general.

4.3 CICLE MITJÀ

Als dos cursos de cicle mitjà hi ha hagut moviment pel que fa als tutors de cada curs tot i conservar la referent de cicle durant tot el curs. Aquest fet ha tingut destins diferents ja que les realitats dels alumnes dels 2 cursos són diferents. A l'inici de curs es van aprofitar els grups de treball per a treballar qüestions relatives a les dificultats dels alumnes i de com s'anava acompanyant vers la simptomatologia dels mateixos. El canvi de posició de l'escola vers els grups de treball va coincidir

amb els canvis de tutores dels cursos, fet que es va donar la casuística que cap d'elles va poder participar en aquests grups. Per tant, les intervencions en aquest cicle van realitzar-se a l'inici de curs i van finalitzar amb el canvi de tutores, ja que no es va fer cap demanda al servei.

Pel que fa als alumnes atesos en aquest cicle, trobem un de cada curs amb efectes molt diferents. En el cas de l'alumne de 3er, que ja s'atonia el curs passat, a principis de curs es va poder treballar molt el vincle i l'acompanyament, per part de la tutora nova, de la deriva pulsional de l'alumne, que venia d'un pèrdua important referent a la seva mestra anterior que va marxar de l'escola. Dins de l'aula l'alumne podia sostenir-se i la deriva pulsional només apareixia en els moments de falta de presència de la figura paterna (temps d'esbarjo i menjador). No obstant, es va poder marcar un límit entre aquests temps fet que no va afectar al seu rendiment a l'aula. No obstant, amb la marxa d'aquesta nova tutora i afegint problemàtiques importants familiars, l'alumne ha patit, a finals de curs, una davallada en el seu rendiment i un augment de la conflictivitat amb els companys i docents. S'ha de poder acompanyar millor a l'alumne, preguntant-se per la seva simptomatologia i no caure en fer de la seva simptomatologia una resposta que vingui a ocupar el lloc del desig i el propi subjecte.

En el cas de 4rt podem afirmar que el treball realitzat durant 2 cursos amb l'alumna, ha afavorit en el gir dels destins de les pulsions de la mateixa. Si abans, la simptomatologia associada de l'alumna impedia que la mateixa pogués esforçar-se i causava molta conflictivitat i rebuig per part dels companys, en aquests moments és més capaç d'esforçar-se i treballar, fet observat per totes les docents i, sobretot per la docent que ha tornat d'una baixa de maternitat que ha pogut veure millor el canvi. No obstant, encara queda molt per a fer perquè l'alumna doni tot el que és capaç de donar en relació al saber.

4.4 CICLE SUPERIOR

Pel que fa a cicle superior a l'inici de curs, degut a la seva complexitat, es va treballar molt amb els docents que intervenien a 6è i en especial amb el seu tutor. En un primer moment, es va replantejar la manera d'arribar als alumnes de 6è per poder treballar aspectes acadèmics més endavant. No obstant, degut a la complexitat del grup i a les resistències d'alguns dels seus membres a qualsevol acostament emocional d'un altre, les propostes eren difícils de dur a terme. Malauradament, l'evolució de les intervencions van anar de més a menys ja que es va passar a realitzar les intervencions a demanda dels docents i, aquests no en van fer ús. Així mateix, ha estat un grup en el que s'ha intervingut molt a nivell d'escola, direcció, EAP i, inclús, inspecció.

Seguint en el marc del projecte, es va realitzar el taller de coneixement personal en dues sessions en les que es van tractar les relacions amb l'altre, a por i la influència del grup, entre d'altres. En general va haver-hi una bona rebuda, es va participar i van aflorar problemàtiques entre els mateixos alumnes que es van poder elaborar d'una forma molt inicial.

Pel que fa a l'atenció individualitzada, s'han atès 2 alumnes de 5è i 3 de 6è, amb els que s'han pogut treballar aspectes relacionats amb la por, les inseguretats i les frustracions, entre d'altres. Tot i tenir

problemàtiques molt diverses que no ajuden a poder visualitzar canvis significatius a nivell d'escola, cal remarcar que la majoria dels alumnes que han assistit a l'espai del servei, han pogut posar sobre la taula les seves problemàtiques i les han pogut assumir per a tractar-les. En els 2 alumnes atesos des del curs anterior és on s'han vist més canvis i avenços, fet que demostra l'efectivitat d'aquest procés personal més a mitjà-llarg termini que en resultats immediats.

PROPOSTES REALITZADES I VALORACIÓ FINAL

5. PROPOSTES REALITZADES

A cada curs es van aprenent noves formes d'interaccionar amb els alumnes que siguin productives per tots els seus agents. Any rere any se'n van descobrir i afegint des del marc del projecte. A continuació s'exposen algunes propostes globals d'aquest curs, que complementen les esmentades en apartats anteriors i, també, les realitzades en els cursos anteriors.

Grups de treball

Durant tot els curs s'han pogut realitzar grups de treball a demanda amb diferents docents. Aquests grups de treball han servit per a debatre sobre la posició dels docents enfront de la realitat dels seus alumnes i de com gestionar-ho per a poder realitzar la seva tasca amb èxit. Tasca que també ha estat objecte de plantejament ja que el tracte amb alumnes amb realitats tant diverses, qüestiona directament el mandat últim d'ensenyament referent a unes competències bàsiques i unes proves que influeixen directament en els recursos i el nom mateix de l'escola. Tots els docents que han assistit als grups de treball han pogut trobar eines per a preguntar-se sobre qüestions professionals i, sobretot, preguntar-se sobre els alumnes, un per un.

En primera instància es planteja el curs vinent amb la mateixa fórmula que el curs que ara acabem, és a dir, a demanda dels propis docents. No obstant, hi ha el risc de ser una eina que no s'utilitzi ja que aquest curs, segons les enquestes realitzades als docents, gairebé el 100% dels mateixos són conscients de les seves dificultats a l'hora de considerar la problemàtica dels alumnes (la majoria evidència que el model actual no funciona perquè la problemàtica general requereix d'altres enfocaments), però la paradoxa és que només un 25% ha utilitzat el servei proposat quan ha passat a ser a demanda. L'eficàcia de la utilització d'aquest recurs proposat passa per a considerar la seva importància a nivell d'estructura institucional tot i la resistència a considerar que les dificultats de la població qüestionen la pròpia labor docent. Des del marc del projecte, creiem que una vegada al mes tots els docents haurien de poder preguntar-se i debatre sobre aquestes qüestions en els grups de treball. No obstant, coneixedors de la dificultat logística de dur-ho a terme, també es planteja dotar d'altres elements l'escola a través dels quals es puguin treballar aquestes dificultats.

Benvinguda als alumnes

La benvinguda al curs nou sempre marca direccions tant en els alumnes com en els docents, així com en les famílies. Observant les dificultats que es troben els docents per arrencar el nou curs on es troben alumnes perduts amb retrocessos a nivell de coneixements i fins i tot de comportaments, es planteja la necessitat de poder fer una benvinguda que resitui els alumnes a l'escola i que tornin a l'estat que van abandonar el juny el més aviat possible per poder anar avançant en totes les àrees. Per a realitzar aquesta benvinguda es necessitaria reflexionar sobre els moments de partida i retorn durant el curs i els efectes que tenen (caps de setmana, setmana sant, nadal, estiu,...) per a poder crear quelcom que tingui un efecte de pont entre un comiat i la benvinguda posterior. En l'absència més llarga (l'estiu) seria convenient realitzar un buidatge a finals de curs de cada alumne a nivell de tutoria, que permeti fer un retrobament i recordatori del que va deixar i el que torna a buscar.

Aquest curs s'ha pogut plantejar una mica per sobre amb la mestra de 1er de cicle infantil. Aquesta fórmula seria convenient que es pogués tractar en els mateixos grups de treball ja que és una observació que es repeteix cada any per part dels mateixos docents.

Temps d'esbarjo

A l'escola de Font de la Pólvara, en la línia del curs anterior on es van posar en comú idees dels propis docents sobre el temps d'esbarjo per a millorar aspectes relacionals i dinàmiques de pati, des de l'escola es va posar l'èmfasi en la importància del temps de menjador. En aquest sentit, aquest inici de curs, es va convidar al professional del projecte a la reunió amb el gerent i el cap de monitors de l'empresa de càtering que porta el menjador de l'escola. En aquesta reunió es van poder posar damunt la taula les problemàtiques que existeixen en aquest moment i la incidència que tenen en el funcionament dels alumnes i de la pròpia escola. Es van proposar una sèrie de canvis a nivell organitzatiu i de dinàmiques, per a disminuir el nivell de conflictivitat en aquesta franja.

Tot i que en un primer moment es va entrar des del projecte a una comissió de l'equip directiu per ajudar a repensar i elaborar un projecte de pati, després es va considerar més oportú fer-ho extensible als docents, que són en última instància els que l'haurien d'executar. En aquesta última línia, des del marc del projecte s'ha proposat que, de cares al curs següent es creï una comissió de pati dins la mateixa organització de l'escola, formada pels mateixos docents, on des del projecte s'hi pugui col·laborar, si així es creu oportú des de la mateixa comissió.

A l'escola de Vila-roja, tot i tenir una situació similar a l'espai de menjador, els temps d'esbarjo acostumen a ser més controlats. No obstant, des les propostes referents al pati que es van realitzar el curs anterior, durant el present sembla que s'ha estat treballant i que h ha una intenció de reformular aquest espai per a fer-lo més dinàmic i enriquidor pels alumnes.

6. VALORACIÓ FINAL

Escola de Vila-roja

Aquests 4 anys del projecte *ESCOLA XXI* són valorats positivament segons els indicadors indirectes a mitjà termini que valoren la satisfacció positiva dels usuaris (docents, alumnes, famílies), el nivell d'absentisme dels alumnes (per sota del 5%), el numero d'incidències a l'escola (0-1), la participació de les famílies (estable) i els resultats acadèmics dels alumnes atesos (amb millores de predisposició als aprenentatges). Tanmateix, aquestes dades serveixen per establir una línia base en la que fixar el projecte per a anar millorant.

De les propostes realitzades durant el curs, es valora positivament que hi hagin hagut docents que les han dut a terme i que hagin fet ús dels recursos que el projecte posa al seu servei. Tanmateix, la rebuda que té l'espai pels propis alumnes i l'ús que en fan, així com dels avenços que realitzen, és el que es valora més satisfactòriament.

Es valora molt positivament que l'escola vagi assolint un discurs d'aproximació sobre la realitat dels seus alumnes, per a què la línia d'escola es pugui adaptar a les necessitats dels mateixos si així ho precisa.

Escola de Font de la Pólvara

Aquest segon any del projecte *ESCOLA XXI* a l'escola de Font de la Pólvara ha servit per consolidar el servei en el funcionament mateix de l'escola. En aquest sentit podem fer una valoració molt positiva ja que el projecte han augmentat, respecte el curs anterior, les hores d'atenció a alumnes, així com l'atenció a famílies i docents.

A nivell de conflictivitat a l'aula, absentisme, incidències i resultats acadèmics, no podem oferir dades significatives, tot i estar convençuts de poder fer un balanç positiu en els propers cursos. Tanmateix, aquestes dades serveixen per establir una línia base en la que fixar el projecte per a anar millorant. Tanmateix, s'han pogut evidenciar millores en els alumnes que han estat atesos enguany com a continuació del tractament del curs anterior, fet que s'evidencia l'eficàcia del tractament a mitjà-llarg termini. La majoria dels docents coincideixen a fer una valoració positiva respecte l'evolució dels alumnes atesos, així com l'efecte positiu vers el grup de companys.

Valoració global

A nivell global de les dues escoles enguany s'ha inclòs com a indicador la subjectivitat dels docents respecte els seus alumnes i la seva situació professional a través d'uns qüestionaris, per a realitzar un estudi més profund dels efectes del projecte i, així, valorar-lo millor internament.

Podem afirmar que en les dues escoles l'àmbit dels alumnes és el que més s'ha consolidat dins del propi funcionament de la institució, essent protocol·laritzat pel mateix Departament d'Ensenyament a través d'Inspecció de zona, professional de l'EAP, mestres d'Educació Especial i els propis docents. Per tant, a nivell d'estructura es conclou que el servei d'atenció psicològica pels alumnes es valora integrat en la seva totalitat a les dues escoles.

Tanmateix, des del projecte es dóna molt de valor als efectes en l'alumne del mateix entorn (família, barri,...) i cerca la manera d'apropar-se a aquesta realitat per a poder-hi intervenir d'alguna manera. L'espai ofert a les famílies, fóra bo que es comunicués en la reunió d'inici de curs, com a un servei més de l'escola, per afavorir-ne l'ús per part de les mateixes.

En la línia de l'esperit dinàmic del projecte i tenint en compte les realitats canviants de cada escola, es pretén anar trobant la fórmula adequada que permeti un desenvolupament profund dels 3 àmbits d'acció que ajudi al mateix funcionament de l'escola i el seu paper com a promotora de canvis en l'entorn i en els seus alumnes. També, sense oblidar la finalitat del projecte, s'espera la consecució de l'objectiu principal del projecte: prevenir el fenomen de l'exclusió social en els usuaris des de les realitats que la conformen (escola, entorn, subjecte). Aquesta manera d'entendre les intervencions dins les institucions és la que pot afavorir, també, l'articulació del discurs individual amb el discurs social i professional.

Continuarem amb l'acompanyament dels assistents, mitjançant aquest espai de creació, perquè busquin el seu propi camí i trobin les eines per enfrontar-se a les dificultats i, així, travessin el seu fantasma.

Roger Buxarrais Molins

Psicòleg Col. 14.447

Projecte ESCOLA XXI